

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katerina Kljun

Vpliv medijsko posredovanih informacij na dojetanje
globalnega segrevanja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katerina Kljun

Mentor: izr. prof. dr. Drago Kos

Somentorica: red. prof. dr. Breda Luthar

Vpliv medijsko posredovanih informacij na dojemanje globalnega segrevanja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Vpliv medijsko posredovane informacije na dojetanje globalnega segrevanja

V primeru globalnega segrevanja se že nekaj časa odvija boj med dvema znanstvenima poloma, ki ju s svojim delovanjem pomembno podpirajo in reproducirajo množični mediji. Nasičenost medijske reprezentacije antropogenih vzrokov globalnega segrevanja je bila dolga leta tako velika, da je iz dneva v dan močnejše prehajala v našo zavest, s čimer smo jo začeli jemati kot resnično, neizpodbitno dejstvo. S kritičnim očesom lahko opazimo, da mediji vsak nenavaden vremenski pojav povežejo s posledicami globalnega segrevanja zaradi prevelike količine izpustov toplogrednih plinov v okolje.

Poročanje medijev pomembno vpliva na mišljenje ljudi. Čigavo stališče bodo postavili v ospredje, kateri od diskurzov bo medijsko močnejše reprezentiran, vpliva na razumevanje ljudi in druge družbene prakse. Novičarski mediji so odločilnega pomena pri uokvirjanju okoljevarstvenih tem in kot taki nosijo veliko odgovornost za ustvarjanje kot tudi reševanje družbenih problemov. V svoji diplomski nalogi raziskujem, kako sta dva ključna dogodka v sferi globalnega segrevanja v zadnjih nekaj letih, podelitev Nobelove nagrade za mir Medvladnemu forumu Združenih narodov o podnebnih spremembah in Alu Goru ter odkritje dokazov o potvarjanju in prikrojevanju rezultatov Centra za podnebne raziskave Hadley (afera Climategate), vplivala na poročanje novinarjev spletnega portala Dnevnik.si.

Ključni pojmi: globalno segrevanje, socialni konstrukcionizem, diskurz, diskurzivna analiza.

The influence of media distributed information on the understanding of global warming

In the case of global warming, there has been a continuous struggle for quite some time now between two scientific poles, which are being supported and reproduced by the activity of the mass media. The saturation of the media representation of anthropogenic causes for global warming has been so great for a number of years that it has been passing into our consciousness day after day with ever greater intensity. We have therefore started to think of it as a real and undisputable fact. We can notice with a critical eye that the media connect every unusual weather phenomena with the consequences of global warming, which is a result of emitting too much greenhouse gas into the environment.

Media reporting has an important effect on the people's thinking. Whose point of view will be put in the spotlight, which discourse will have a greater media representation, all of this has an effect on the people's understanding and also on other social practises. The news media have a decisive importance when it comes to the framing of environmental subjects and thus carry great responsibility in the creation as well as solving of social problems. In my dissertation I am researching how two key events, which occurred in the last few years in the sphere of global warming, namely the awarding of the Nobel Peace Prize to the Intergovernmental Panel on Climate Change and to Al Gore, and also the discovery of evidence concerning the distortion of results by the Hadley Centre for Climate Prediction and Research (the Climategate affair), have influenced reports made by the journalists of the online media portal Dnevnik.si.

Key words: global warming, social constructionism, discourse, discourse analysis.

Kazalo

1	Uvod	6
2	Socialni konstrukcionizem in diskurz.....	9
2.1	Socialni konstrukcionizem.....	9
2.2	Diskurz.....	10
2.2.1	Ideološka moč diskurzov.....	10
2.3	Kritike socialnega konstrukcionizma.....	11
3	Množični mediji in globalno segrevanje	12
3.1	Množični mediji kot soustvarjalci družbene resnice.....	12
3.2	Novinarski diskurz.....	14
3.3	Medijska reprezentacija globalnega segrevanja.....	17
3.4	Javnost in njeno razumevanje globalnega segrevanja	19
3.5	Znanstvena negotovost proti »znanstveni gotovosti«.....	21
4	Kritična diskurzivna analiza spletnih člankov o globalnem segrevanju na portalu Dnevnik.si.....	21
4.1	Diskurzivna analiza.....	21
4.2	Metoda analize in zbiranje podatkov	22
4.3	Rezultati kritične diskurzivne analize prvega časovnega okvira: vpliv podelitve Nobelove nagrade za mir IPPC in Alu Goru	26
4.4	Rezultati kritične diskurzivne analize drugega časovnega okvira: vpliv razkritja ponarejenih podatkov	35
4.5	Mediji podlegli dominantnemu okvirju globalnega segrevanja	48
5	Zaključek	52
6	Literatura	55

Kazalo slik

Slika 4.1: Dramatična vizualna dopolnitev vsebine članka: retorično vprašanje	34
Slika 4.2: Primer simbolične fotografije	34
Slika 4.3: Razvejano naslovje v članku o trčenju ledene gore	37
Slika 4.4: Sarkastično retorično vprašanje z uporabo nizkega pomenskega kvalifikatorja..	46
Slika 4.5: Nasproten vsebinski pomen fotografije glede na besedilo članka	47

1 Uvod

»Trenutno živimo v civilizaciji, ki, v kolikor lahko določimo nevarnost v prihodnosti, deluje nevzdržljiva. Nič presenetljivega ni, da je v zadnjih nekaj letih nastalo veliko literature, prežete s simbolikami 'sodnega dne' in prihajočih katastrof. Druge civilizacije so prišle in odšle; zakaj bi morala naša biti neoskrunljiva?«

(Anthony Giddens 2009, 10)

Medvladni forum Združenih narodov o podnebnih spremembah (IPCC) je decembra 2007 za svoje Četrto ocenjevalno poročilo (AR4) skupaj s filmom Alberta Arnolda 'Al' Gora, Jr., Neprijetna resnica, prejel Nobelovo nagrado za mir. Prestižna nagrada jima je bila podeljena za njuna prizadevanja za razumevanje znanstvene osnove tveganj podnebnih sprememb, ki naj bi jih povzročil človek, in postavitev temeljev za ukrepe, s katerimi bi se s temi spremembami lahko spoprijeli. Dve leti kasneje so zaradi vdora krekerjev¹ v Center za podnebne razmere Hadley, ki je v okviru IPCC osrednji vir analiz temperaturnih trendov, v javnost prišli podatki o tem, da so v težnji po reproduciranju ideje o antropogenem ogrevanju prikrojili rezultate meritev in potvarjali pridobljene podatke.

Problematika globalnega segrevanja ima relativno kratko zgodovino. Izraz *globalno segrevanje* se v javnosti prvič pojavi leta 1988, ko NASIN (National Aeronautics and Space Administration) klimatolog, James Hansen, pred ameriškim Kongresom »z 99 % gotovostjo« izjavi, da se je globalno segrevanje že začelo (Dilling in Moser v Zhao 2009, 704). Vse od takrat pa je tematika prevzemala vse večje in večje razsežnosti ter zavzela diskurze različnih družbenih skupin in institucij. Okoljevarstvene teme so postale spolitizirane, popularizirane in globalizirane (McCormick v Olausson 2009, 422). Izmed okoljskih nevarnosti globalnega obsega je globalno segrevanje verjetno tisto, ki vzbuja največ pozornosti v mnogih sferah, ne samo medijski. Po Millerjevih

---

¹ Slovar informatike pomensko loči izraza heker (ang. hacker) in kreker (ang. cracker). *Heker* je »tehnično dobro podkovan računalniški zanesenjaka«, vse, kar počne, pa počne iz lastnega veselja in ne v škodo drugim. *Kreker* je »oseba, ki vdira v tuje računalniške sisteme z namenom nepooblaščen uporabljanje podatke ali programe«, z namenom pridobiti materialno korist in povzročiti škodo organizaciji, njegovo delovanje je tako povezano z zli nameni. Izraz *heker* je pred dvajsetimi leti imel popolnoma drugačen pomen, ki pa se je z mediji preoblikoval v sinonim za zlobneža (Islovar).

besedah (v Olausson 2009, 422) v novejšem času nobena druga okoljevarstvena tema ni vzbujala toliko medijske pozornosti kot prav globalno segrevanje, poleg tega pa se tema ni omejila le na znanstveni, politični ali medijski diskurz, temveč je pritegnila pozornost tudi v filmski industriji (Dan po jutrišnjem in Neprijetna resnica ipd.).

V primeru globalnega segrevanja se že nekaj časa odvija boj med dvema znanstvenima poloma, ki ju s svojim delovanjem pomembno podpirajo in reproducirajo množični mediji. Občutki glede dosega konsenza o 'pravilnosti' ene ali druge plati so mešani; na trenutke se zdi, da so si v znanstveni sferi glede antropogenih vzrokov globalnega segrevanja enotni, spet drugič se poraja vprašanje, ali imamo tak občutek le zaradi stalne medijske pozornosti prav do tega diskurza, saj smo že dolgo izpostavljeni grožnjam in tveganjem, ki naj bi jih globalno segrevanje prinašalo, njegova reprezentacija pa je eksplicitno ali implicitno v veliki večini povezana s človeškim delovanjem oz. izpusti ogljikovega dioksida, zaradi česar naj bi našemu planetu grozila (včasih neizogibna, drugič morda še izogibna) katastrofa. Ob tem se poraja vprašanje, kje je reflektivna drža² moderne družbe, ki jo zagovarja Giddens ter s katero bi ljudje znali razmisliti in razbrati pravi pomen upovedanih problematik?

Nasičenost medijske reprezentacije antropogenih vzrokov globalnega segrevanja je bila dolga leta tako velika, da je iz dneva v dan močnejše prehajala v našo zavest, s čimer smo jo začeli jemati kot resnično, neizpodbitno dejstvo. Druge plati zgodbe pravzaprav ni bilo slišati nikjer. »Ker so skeptiki v manjšini, so razumljeni ne samo kot dvomljivci v širši znanstveni konsenz, temveč tudi kot napadalci na celotno industrijo, ki se je okoli tega razvila« (Giddens 2009, 22). Počasi se je v družbi dominantno stališče le začelo napadati, tako je v zadnjem času opaziti nekoliko večjo prisotnost tistih, ki si upajo svoje dvome o človeškem vplivu na globalno segrevanje povedati na glas. Skeptiki pa morajo biti slišani, kar je po mnenju nekaterih kritikov toliko bolj pomembno zaradi dejstva, da IPCC, ključen akter in pomembna avtoriteta na področju raziskovanja

---

² Po Anthonyju Giddensu (1990, 36) so ljudje moderne dobe definirani s pojmom reflektivnosti, ki naj bi bila vodilo in stalnica pri vsem njihovem delovanju, kar avtor imenuje 'refleksivno nadzorovanje delovanja'. Za reflektivnost je značilno, da spodkopava razum; povsod, kjer je ta razumljen kot orodje, s katerim si je nekdo pridobil določeno znanje. To pa ni nikoli absolutno, saj nikoli ne vemo, kdaj bo podvrženo ponovnemu pregledu in predrugačenju (Giddens 1990, 39), je torej v konstantnem krožnem gibanju in izpostavljeno spremembam. »Modernost vključuje institucionalizacijo dvoma« (Giddens 1990, 176), kar pomeni, da so ljudje v dobi modernosti seznanjeni z relativnimi položaji znanja, vrednot in diskurzov, da je njihovo delovanje in delovanje družbenih institucij podvrženo konstantni refleksiji.

človeškega vpliva na segrevanje ozračja, ni samo znanstveno telo, temveč tudi politično in birokratsko.

V zadnjem času je opaziti razlike v dojemanju globalnega segrevanja. Če so rezultati javnomnenjskih raziskav do pred kratkim kazali, da večina ljudi razume problematiko kot veliko nevarnost in grožnjo ter kot krivca opredeljuje človeško delovanje (Giddens 2009, 2), se v zadnjem letu v Združenih državah Amerike kaže trend zmanjševanja števila ljudi, ki verjamejo v antropogeno globalno segrevanje. Globalno segrevanje jim še vedno predstavlja veliko skrb, vendar ta upada, njegove vzroke pa bolj pripisujejo planetarnim procesom (Rasmussen Reports 2010; Gallup 2010; Watts Up With That? 2010). Je pa ves čas bolj ali manj prisotna tudi zmedenost javne sfere, saj si zaradi občutka, da si znanstveniki glede vzrokov niso enotni, in zaradi prenasičenosti z informacijami ne zna izoblikovati trdnega stališča.

S kritičnim očesom lahko opazimo, da mediji vsak nenavaden vremenski pojav povežejo s posledicami globalnega segrevanja zaradi prevelike količine izpustov toplogrednih plinov v okolje. »Če bodo vsak sneg sred zime mediji tolk napihovali bomo imeli res občutek, da se nekaj hudega dogaja,« je članek v Finance.si z naslovom Imamo globalno segrevanje, vas pa zebe, komentiral eden od uporabnikov (Finance.si 2010). Poročanje medijev pomembno vpliva na mišljenje ljudi. Čigavo stališče bodo postavili v ospredje, kateri od diskurzov bo medijsko močneje reprezentiran, vpliva na druge družbene prakse, še posebno če gre za pereče vprašanje, v katero je vključena celotna globalna javna sfera.

Morebitno spreminjanje pozicij diskurzov glede vzrokov globalnega segrevanja bom v diplomski nalogi s pomočjo kritičnega diskurzivnega pristopa analizirala na podlagi arhivskih spletnih člankov o globalnem segrevanju spletnega časopisnega portala Dnevnik.si. Z določitvijo dveh časovnih okvirjev: od 1. junija 2007 do 30. junija 2008 in od 1. oktobra 2009 do 30. marca 2010, bom skušala ugotoviti, kolikšen vpliv sta ključna dogodka: podelitev Nobelove nagrade za mir Alu Goru in IPCC 10. decembra 2007 in medijsko poročanje vdora krekerjev v računalniški sistem raziskovalnega centra Hadley 20. novembra 2009 imela na medijsko poročanje o globalnem segrevanju in s tem na oblikovanje podobe problematike širši javnosti.

2 Socialni konstrukcionizem in diskurz

2.1 Socialni konstrukcionizem

Socialni konstrukcionizem se je oblikoval kot kombinacija različnih vplivov številnih avtorjev in teoretskih področij. Medtem ko njegovo kulturno ozadje predstavlja postmodernizem, segajo njegove intelektualne korenine v sociologijo, kjer sta največji socialno konstrukcionistični prispevek doprinesla Peter L. Berger in Thomas Luckmann z delom *The Social Construction of Reality* (Družbena konstrukcija realnosti) leta 1966³, in psihologijo, kjer za začetnika velja Kenneth J. Gergen s svojim člankom *Social Psychology as History* (Socialna psihologija kot zgodovina) iz leta 1973⁴ (Burr 2000, 8-16). Enotne definicije socialnega konstrukcionizma ni, bi ga pa na splošno lahko razumeli kot teoretično orientacijo, ki bolj ali manj podpira nove pristope v družboslovnem proučevanju (kritična psihologija, diskurzivna analiza, dekonstrukcionizem, poststrukturalizem), ki ponujajo radikalno in kritično alternativo na področju psihologije in socialne psihologije (Burr 2000, 1). Zavzema se za kritično pozicijo glede ustaljenih načinov razumevanja sveta, vključno z nami samimi, oporeka ideji, da naše konvencionalno znanje izhaja iz objektivnega in nepristranskega opazovanja sveta okoli nas (v tem pogledu se torej ob rob postavlja pozitivizmu in empirizmu). Temelji na zgodovinski in kulturni specifičnosti znanja, družbe in družbenih struktur, procesov, konceptov, na podlagi katerih delujemo iz dneva v dan, pod vprašaj postavlja esencializem, realizem ter s tem pojem resnice in objektivnosti, jezik razume kot predpogoj za nastanek naših misli in obliko družbene akcije, s katero ljudje konstruiramo svet in posledično nas same (Burr 2000 in 2003)⁵.

---

³ S svojim anti-esencialističnim pristopom v delu govoriga o tem, da »človeška bitja skupaj ustvarjajo in ohranjajo vse družbene pojave skozi družbene prakse« (Burr 2000, 10). Njun socialni konstrukcionizem ima korenine v fenomenologiji in se opira na delo Martina Heideggerja, Edmunda Husserla in Alfreda Schutza. Fenomenologija je filozofsko gibanje, ki se je oblikovalo v začetku 20. stoletja. Za njenega začetnika velja Edmund Husserl, čigar paradigma govori o tem, da se zastavljene cilje lahko doseže le z intencionalnostjo (odnos, ki ga ima spoznanje do predmeta).

⁴ Avtor govori o tem, da je vse znanje, vključno s psihološkim, kulturno in zgodovinsko specifično (Burr 2003, 11).

⁵ Obstajata dve glavni obliki socialnega konstrukcionizma: prva se osredotoča na *mikro* strukture uporabe jezika v družbeni interakciji, s katero se ukvarjajo diskurzivni psihologi, druga pa na vlogo *makro* jezikovnih in družbenih struktur v uokvirjanju našega družbenega in psihološkega življenja (Burr 2003, 20-22). Ključnega pomena za makro socialni konstrukcionizem je koncept moči in je kot

2.2 Diskurz

Foucault diskurze razume kot »prakse, ki oblikujejo objekte, o katerih govorijo« (2007, 49), Parker pa diskurz definira kot »sistem izjav, ki skonstruirajo nek objekt« (1992, 5). Gre za serijo pomenov, reprezentacij, metafor, zgodb, podob, trditev ..., ki skupaj proizvedejo svojo posebno verzijo nekega dogodka. Tako se lahko oblikuje množica različnih diskurzov, vsak s svojim pogledom in reprezentacijo obravnavanega objekta, ki ga skonstruira na svoj način, in vsak zase trdi, da je njegov opis 'resničen'. Diskurz se manifestira v tekstih: od zapsanega materiala, kot so časopisne novice, pisma, novele, in govornega teksta, najsi bo to navaden ulični pogovor ali intervju, do vizualnih podob, kot so oglasi v revijah, na televiziji ali v filmih, in oblek, vrste pričeske, arhitekture stavb, kratka karkoli, iz česar lahko 'preberemo' nek pomen, lahko razumemo kot 'tekst' in manifestacijo enega ali več diskurzov, ki sooblikujejo naše življenje in dožemanje sveta okoli nas (Burr 2003, 64-69). Vse okoli nas lahko torej jemljemo za tekstualno, za odsev neresničnosti ... za konstrukt.

2.2.1 Ideološka moč diskurzov

Diskurzi so močno vpeti in povezani z organizacijo, upravljanjem družbe s posameznimi institucijami (izobraževalni sistem, poroka, družina, Cerkev, pravni sistem itd.) in posledično družbenimi praksami, ki potekajo vsakodnevno. V interesu močnih družbenih skupin je, da so nekateri diskurzi označeni za 'resnične' ali celo zdravorazumske, torej dominantne, nekateri pa za 'neresnične' in torej stranskega pomena. Vendar pa dominantni diskurzi svojega položaja ne obdržijo za večno, temveč le do takrat, ko jih s privilegiranega položaja uspe izpodriniti drugi, prej nedominanten diskurz. To imenujemo historizacija diskurzov, ki je močno vpeta v sistem družbenega in političnega pojma moči (Burr 2000 in 2003).

---

tak vezan na dekonstrukcionistični pristop. Pojem dekonstrukcionizem je uvedel francoski poststrukturalist in filozof Jaques Derrida, njegovo osrednje sredstvo raziskovanja pa je tekst (Burr 2003, 17). Teoretična orientacija, ki je še posebno pod vplivom del francoskega zgodovinarja in filozofa, Michaela Foucaulta, priznava konstruktivno moč jezika, vendar meni, da jezik »izhaja ali je vsaj delno povezan z materialnimi oziroma družbenimi strukturami, družbenimi odnosi in institucionalnimi praksami« (Burr 2003, 22).

Diskurzi služijo ideologiji in ideološkim mehanizmom. Ideologija svoje interese izoblikuje s sistemi reprezentacij, ki v kulturnih študijah predstavljajo enega najpomembnejših konceptov, saj z njimi preko jezika skonstruiramo pomene. Stuart Hall reprezentacijsko prakso definira kot »enega ključnih procesov v kulturnem krogotoku, znotraj katerega družbeni fenomeni dobijo pomen« (Zei v Hall 2004). Gre torej za »ključni del procesa, v katerem člani iste kulture proizvajajo pomene in si jih izmenjujejo« (Hall 2004, 35). Ključen pri proučevanju sistemov reprezentacije je način, kako reprezentacijske prakse postanejo naravne in same po sebi umevne, pri tem pa igra pomembno vlogo ideologija, ki se skozi te prakse reproducira.

2.3 Kritike socialnega konstrukcionizma

Kritike socialnega konstrukcionizma se v prvi vrsti nanašajo na to, da je oblikovan in se opredeljuje kot kritika tradicionalnih družboslovnih pristopov, vendar pa brez njih sploh ne bi mogel obstajati, saj se ne bi imel na koga naslanjati in opreti pri konstrukciji svoje teoretične usmerjenosti. Nadalje, socialni konstrukcionisti se nagibajo k ideji, da zunaj diskurza ne obstaja nič. Edina resničnost je tista resničnost, ki jo predmeti dobijo na simbolni ravni jezika, zunaj jezika torej ni ničesar (Derrida v Burr 2003, 82). To napeljuje na dejstvo, da zanikajo kakršnokoli materialno osnovo našega življenja. So torej vsi družbeni mehanizmi, ki tako pomembno vplivajo na nas, kot so zdravje, finančna nihanja, vojne ali le bolečina, ki jo občutimo, ko se udarimo v skalo, le posledica učinkov jezika?⁶ Pojem resnice in resničnosti predstavlja za socialne konstrukcioniste vsekakor problematično področje, zaradi katerega marsikdo podvomi v to zadnja desetletja privlačno teoretično usmeritev, debatam o odnosu realizem -

---

⁶ Mills skuša razložiti, da si Foucaultove izjave o vplivu diskurza napačno razlagamo, saj po njegovem mnenju Foucault ne zanika obstoja materialnosti, temveč pravi, da lahko resničnost razumemo samo preko diskurza, ki determinira naše zaznavanje resničnosti, o obstoju resničnosti zunaj diskurza pa je prepričan tudi Parker (v Burr 2003, 88-98). Burr v svojem prispevku k debati realizem – relativizem poda svoje videnje jedra problema o razumevanju tega skrajnega stališča socialnih konstrukcionistov. Pojem 'resničnost' ima po njenem mnenju najmanj tri različne pomene, zaradi česar prihaja v argumentacijah do nesporazumov in zamenjevanj: resničnost (resnica) proti laži; resničnost (materialnost) proti iluziji in resničnost (esenca) proti konstrukt (v Parker 1998, 22-23). Argumenti socialnih konstrukcionistov so po njenem mnenju pogosto zavrnjeni ravno zato, ker se tretja dimenzija resničnost – konstrukt prenese tudi na drugi dve in se zato ustvarja občutek, da socialni konstrukcionizem v svojem bistvu razlaga tudi iluzije ali laži, še več: Burr trdi, da se dimenzije materialnosti niso nikoli dotaknili (Burr v Parker 1998, 23).

relativizem⁷ pa med družboslovci ni videti konca. Problematičen je tudi diskurz individualizma, po katerem naj bi bilo človeško bitje prazno, brez čustvenih in psihičnih zmožnosti⁸. Po eni strani socialni konstrukcionisti zavračajo tradicionalno psihologijo, vendar pa namesto nje ne postavijo nobene druge alternative, na katero bi se lahko naslanjali in s katero bi lahko obrazložili vsa ta odprta vprašanja. Lahko torej rečemo, da problem človeškega delovanja, njegove osebnosti in subjektivnosti socialni konstrukcionisti niso razrešili.

3 Množični mediji in globalno segrevanje

3.1 Množični mediji kot soustvarjalci družbene resnice

Z vidika socialnega konstrukcionizma množični mediji ne predstavljajo odseva realnosti, temveč jo za nas skonstruirajo. Oblikujejo naše zaznavanje sveta, usmerjajo naše zanimanje in določajo, s čim bi morali zapolniti naše védenje. Tudi tu govorimo torej o reprezentacijskih praksah, ki jih predstavljajo metafore popačenih leč ali selektivnih filtrov, skozi katere nam množični mediji ponujajo vpogled v svet (Macdonald 2003, 12). Vladajoči družbeni razred tako s pomočjo množičnih medijev vzdržuje zelene diskurze in ohranja svoj hegemoničen status⁹.

---

⁷ Pozicija, v socialnem konstrukcionizmu zavzeta s strani diskurzivnih psihologov, ki govori o tem, da se različne konstrukte lahko razlaga le v odnosu z drugimi. Zanika obstoj absolutnih, zgodovinsko in kulturno superiornih standardov, resnic. Obstoj materialne resničnosti ne zanika, vendar postavlja pod vprašaj možnost, ali jo lahko prepoznamo. Jezik je tisti, ki konstruira resničnost, ki jo poznamo (Burr 2003, 81-102).

⁸ Naše subjektivne izkušnje (misli, prepričanja, sprejemanje odločitev, čustva) so le konstrukt, učinek in posledica jezika oz. diskurzov, v katere smo dani (Burr 2000, 59).

⁹ Vendar pa je Macdonald mnenja, da je izolirati in pretiravati z vlogo množičnih medijev kot ključnih institucijah, iz katerih izvirajo in ki ohranjajo prevladujoče diskurze v družbi, mamljive narave, kar zagovarja z dvema argumentoma. Prvi govori o tem, da je v kompleksnih in večkulturnih demokracijah težko z gotovostjo ugotoviti, kateri so trenutno v družbi dominantni diskurzi, ta negotovost pa se stopnjuje s hitrim porastom števila množičnih medijev, zaradi česar mnenje večine in posameznih javnosti niso enotna. Drugi vzrok po njenem mnenju tiči v tem, da politiki, korporativni predstavniki, nevladne organizacije in druge podobne skupine načrtno delujejo ne samo v smeri pridobitve in ohranjanja dobrih odnosov z mediji, temveč igrajo tudi na čustva občinstev (Macdonald 2003, 10). Poleg tega obstaja precej dokazov o tem, da se znajo ljudje upreti medijskim diskurzom, še posebno ko imajo občutek, da so ogrožene njihove lastne vrednote (Macdonald 2003, 24). Zato

Pri proučevanju množičnih medijev je pomembno razumeti njihovo vlogo pri **prednostnem tematiziranju** (ang. **agenda-setting**), procesu nenehnega tekmovanja med različnimi družbenimi problemi za dosego pozornosti medijev, javnosti in politične elite. J. Dearing in E. Rogers ga razumeta kot politični proces, v katerem igrajo množični mediji ključno vlogo v omogočanju določenim družbenim problemom, da se jih postavi in prizna kot javne (Dearing in Rogers 1996, 22), saj zaradi posvečanja pozornosti nekaterim in zanemarjanju drugih občinstvu določijo lestvico pomembnosti posameznih tem. Pri tem so izrednega pomena spektakularni oz. izhodiščni dogodki (ang. *trigger events*), ki določajo strukturo agendne pomembnosti in so pri tem pomembnejši od kazateljev resničnega sveta¹⁰ (ang. *real world indicator*). Na prednostno tematiziranje najbolj vplivajo človeške tragedije (smrt zvezdnika) ali spektakularni novičarski dogodek, saj taki dogodki tako novinarjem kot tudi javnosti omogočajo, da njegov pomen povežejo z določenim problemom, v nekaterih primerih pa gre pri prednostnem tematiziranju za »čustveno reakcijo na določene spektakularne dogodke« (Dearing in Rogers 1996, 91).

Na razumevanje javnosti o določenem problemu vpliva način, kako množični mediji **uokvirjajo**¹¹ (ang. **framing**) teme, o katerih poročajo. Iyengar glede na televizijsko prakso poročanja loči dva načina uokvirjanja tem: epizodično in tematsko uokvirjanje, uporaba enega ali drugega pa pomembno »vpliva na to, komu bodo posamezniki pripisali krivdo za politične teme« (Iyengar 1994, 15). Epizodično uokvirjanje, ki na

---

avtorica predlaga definiranje medijev kot tistih, ki verzije resničnosti le »pomagajo konstruirati« (Macdonald 2003, 14).

¹⁰ Kazatelj resničnega sveta je spremenljivka, s katero merimo bolj ali manj objektivno stopnjo resnosti nekega družbenega problema (na primer število smrtnih žrtev v prometnih nesrečah, povzročenih zaradi alkohola, druge kot družbeni problem ...). Poročanje (ali pogostost poročanja) medijev o določeni temi ni nujno povezano z njenim resničnim stanjem; številne raziskave so namreč pokazale, da se je medijsko poročanje o nekem problemu stopnjevalo, ko je problematika v resnici izgubljala na svoji pomembnosti (Dearing in Rogers 1996, 28-29).

¹¹ Uokviriti pomeni »izbrati določene vidike zaznane realnosti in jih v komunikacijskem tekstu narediti najbolj pomembne« (Entman 1993, 52), s čimer se izključijo druge, alternativne plati. Okvirji torej definirajo problem, ugotovijo in določijo njegove vzroke, postavijo moralne sodbe in predlagajo zdravilo za rešitev problema. Kot taki so pomembno vpeti v politično sfero, saj v želji po pridobitvi pozornosti in nadvlado njim pomembnega okvirja politiki tekmujejo med samo in tudi z novinarji (Entman 1993, 52-55). »Okvir je v novinarskem tekstu v resnici odtis moči« (Entman 1993, 55) in je sprejet kot močno sredstvo, s katerim lahko pomembno vplivamo na razumevanje ljudi. Kljub težnjam in prepričanju novinarjev, da je njihovo poročanje objektivno, bodo še vedno upovedali dominanten okvir, ki bo večini občinstva onemogočil, da si bodo o predstavljeni tematiki lahko ustvarili uravnotežen pogled (Entman 1993, 56).

televiziji prevladuje in opisuje konkretne dogodke obravnavane teme, bralce spodbudi, da krivdo za družbene probleme dodelijo bolj posameznikom kot pa družbenim in političnim institucijam. Pripisovanje krivde družbi je bolj posledica tematskega uokvirjanja, za katerega je značilno, da pri obravnavani temi predstavi splošen, abstrakten kontekst, širšo perspektivo problema (Iyengar 1994, 11-16). Televizija se tako osredotoča na konkretna dejanja in spektakularne dogodke, vendar pa ta oblika poročanja ni nastala z nastankom televizije, temveč je to dominantna oblika poročanja časopisov, saj so po mnenju Iyengarja časopisni novinarji veliko bolj odvisni od epizodičnega poročanja kot televizijski (Iyengar 1994).

3.2 Novinarski diskurz

»Moram verjeti, da je bolj informiran svet bolj civiliziran, sočutnejši, bolj pripravljen na akcijo in pomoč. Vendar moja vloga ni v tem, da bi morala občinstvu povedati, kaj naj naredi.«

(Kate Adie v Allan 2004, 98)

»Novinarji so eden vodilnih pripovedovalcev zgodb moderne družbe. Njihovo pripovedovanje odločilno vpliva na našo percepcijo 'sveta tam zunaj'« (Allan 2004, 77), ki ga sami ne moremo izkusiti. Novinarjeva temeljna obveznost je »resnično in neponarejeno obveščanje javnosti« (Kodeks novinarjev Slovenije, 1. čl.), novinar naj bi torej izpolnjeval temeljno človekovo pravico do informiranosti in pravico javnosti, da je seznanjena z resnico. Na nas apelirajo z idejo, da so profesionalni novinarji zmožni iti preko samih sebe in se oddaljiti od svojih vnaprejšnjih prepričanj, vrednot in mnenj ter nam kot odposlanci odslikave 'objektivnosti' dogodke predstaviti 'takšne, kot v resnici so' (Allan 2004, 77). Vendar je proces izbire novic in njihovega posredovanja občinstvu vedno povezan z vrednotami novinarja, kar pomeni, da novinarji niso nikoli povsem objektivni, vseeno pa večina mnenj in vrednot vstopa v ta proces povsem nezavedno (Erjavec 1998, 33). »Vsako sporočanje je rezultat namernega, k cilju usmerjenega izbora med sredstvi jezikovnega sestava, zato se v novinarskem besedilu z izbiro jezikovnih sredstev in stila kaže tudi avtorjev namen« (Kalin Golob 2004, 710).

Poročanje množičnih medijev je tako globoko vpeto v sfere družbene moči, legitimnosti ter s tem reprezentacijo, proizvodnjo in reprodukcijo hegemoničnih diskurzov¹².

John Fiske novice definira kot diskurz, za katerega velja določen sklop konvencij, s katerimi skušajo mediji nadzorovati in omejiti pomene dogodkov, o katerih poročajo, realnost pa interpretirajo že z izbiro tega, o čemer bodo poročali. Gre torej za selekcijo dogodkov ali psevdodogodkov, ki jih javnosti predstavijo na podlagi določenih konvencionalnih kriterijev, ki temeljijo na družbenih mitih o pomembnih in zanimivih temah (Fiske 1987, 15. pogl.). Oblikovana vsebina novinarskega prispevka je odraz novinarjeve »diskurzivne vizije zgodbe« (Luthar 2004, 666), med pomembnimi elementi konstruiranja vsebine pa je uporaba citatov, saj ima neposredno citiranje večjo moč od navadne naracije (Zehr 2000, 89) in je »konstitutivno za vtis objektivnosti, saj naj bi bila informacija v taki obliki v celoti preverljiva, preverljivost pa je ključni element objektivnosti (Luthar 2004, 666).

Novinarji se torej v težnji po uresničevanju objektivnosti poslužujejo uporabe različnih zunanjih glasov, ki institucionalni glas naredijo bolj nevtralen in objektivni (Luthar 2004, 666). Novinarjevo delo usmerjajo tudi druge novičarske vrednosti, kot učinek, ki ga bodo z določenimi sredstvi dosegli na končnem občinstvu, dramatični pomen, nenavadnost in kontroverznost upovedanega ter s tem povezan izbor fotografij, ki poosebljajo vsebino novinarskega sporočila in si po Hallovem mnenju zaslužijo več kritične pozornosti, saj naj bi utrjevale novinarsko idejo o njihovi 'objektivni' reprezentaciji družbenega sveta oziroma prikazovale 'dobesedno vizualno transkripcijo' tako imenovanega 'resničnega sveta' (Hall v Allan 2004, 86-87). »Novinarska resnica je torej rezultat postopkov za imitacijo resničnosti, ki se utrdijo v konvencionalnih novinarskih oblikah« (Luthar 2004, 666).

Po besedah Koširjeve je novinarski diskurz tako za avtorje novinarskih prispevkov kot tudi njihove naslovnike »zaradi enostavne informacijske razumljivosti med najbolj shematiziranimi in avtomatiziranimi« (1988, 52)¹³. Njegovo strukturo bi po njenem

---

¹² Med zelo pomembne vplive na novinarjevo poročanje spada tudi uredniška naravnost, lastniki množičnega medija in s tem povezana politična ozadja.

¹³ Košir (1988) je s podrobno razvrstitvijo novinarskih sporočil glede na posamezne žanre (ki se združujejo v vrste, te pa v zvrsti) pomembno prispevala k razumevanju funkcije, namena, pomena strukture in vsebinske naravnosti posameznih ustvarjenih novinarskih tekstov.

mnenju lahko opredelili s štirimi segmenti: glavo, uvodom, jedrom in zaključkom, pri čemer so v vodilu glave navedene bistvene prvine reprezentiranega dogodka, v uvodu novinar predstavi še druge, v jedru gre za kronološko predstavitev povzetka misli posameznega govorca, v zaključku pa lahko zasledimo manj pomembne informacije o dogodku (Košir 1988, 54), pri čemer je število odstavkov v uvodu, jedru in zaključku odvisno od kompleksnosti in števila relevantnih informacij. Novinarski časopisni diskurz, za katerega je značilno narativno zaporedje¹⁴, se oblikuje skozi naslednje elemente:

Naslov: oblikovanje naslova lahko pomembno vpliva na bralčevo interpretacijo upovedanega in določa ideološki okvir za razumevanje besedila, ki sledi, *vodilo* pa z opredelitvijo osnovnih vprašanj (kdo, kaj, kdaj, kje, zakaj in kako) projicira novičarsko zgodbo z določenega kota (Allan 2004, 83).

Oblika nagovora in imenovanje akterjev, sklicevanje: uporaba različnih stopenj formalnosti ('Türk' ali 'Predsednik Republike Slovenije'), statusa in moči ('pošast' ali 'obtoženec'), domnevni odnos med akterjem in bralcem, ki se kaže v uporabi osebnih ali neosebnih izrazov, uporaba 'mi' in 'oni' (pri čemer so 'mi' skonstruirani pozitivno, 'oni' pa negativno) (van Dijk v Richardson 2007, 51). »Novinarji *morajo* poimenovati ljudi, ki nastopajo v njihovih upovedanih zgodbah, imenovanje pa vedno vključuje izbiro« (Richardson 2007, 49). Vse to pa vpliva na imidž akterjev.

*Podajanje trditev*¹⁵: s pomočjo sklicevanja, določanjem atributov, prispodob, primerjav, metafor in drugih retoričnih figur ter z namigovanjem, citiranjem, nakazovanjem ..., ki se včasih uporabljajo tudi za kritiziranje (Reisigl in Wodak v Richardson 2007, 52-53).

*Oblikovanje stavkov: skladnja in tranzitivnost*¹⁶: izbrani izrazi za opis odnosa med akterji in procesi so lahko ideološkega pomena (na primer na katerega od akterjev je prenesena krivda in odgovornost storjenega) (Allan 2004, 84).

---

¹⁴ Novinarski članki imajo navadno obliko obrnjene piramide (pri čemer diskurzivna in ideološka pomembnost podanih informacij upada od vrha navzdol). Stopnja konvencionalnosti take strukture je postala tako visoka, da lahko kakršen koli umik od nje prekine bralčeva pričakovanja (Allan 2004, 83; Richardson 2007, 71-72).

¹⁵ Gre za »osnovni proces pripisovanja lastnosti ljudem, živalim, objektom, dogodkom in družbenim fenomenom« (Reisigl in Wodak v Richardson 2007, 52).

*Oblikovanje stavkov: modalnost*¹⁷: povezava vsebine in funkcije, ki se izraža s pomočjo modalnih glagolov¹⁸ in njihovih negacij (bi/ne bi, bi lahko/ne bi lahko, bi moral/ne bi moral ipd.) ter prislovov (zagotovo ipd.) (Richardson 2007, 59-60).

Besedišče: redno uporaba stilno zaznamovanih izrazov in besednih zvez, kot so metafore, metonimije, žargon, evfemizmi (olepševalni izrazi), besedne igre, časopisni klišeji, domneve¹⁹, hiperbole (pretiravanje), neologizmi²⁰... »lahko vpliva na oblikovanje časopisne 'družbene osebnosti' in njegovega 'profesionalnega občutka za novičarske vrednosti'« (Allan 2004, 83).

3.3 Medijska reprezentacija globalnega segrevanja

Ljudje se o segrevanju zemeljskega ozračja seznanjamo preko uporabe množičnih medijev. Primarni vir posredovanih informacij o globalnem segrevanju so torej novice²¹. »Na področjih, kot sta znanost in tehnologija, kjer bralci nimajo veliko dostopa do direktnih informacij ali predhodnega znanja za samostojno ovrednotenje /.../ jim tisk kot pomemben vir informacij definira realnost« (Nelkin 1995, 68-69). Tudi če neka oseba živi na območju z rekordnimi poletnimi temperaturami, rekordnim številom suš ali resnimi in obširnimi poletnimi požari, so množični mediji tisti, ki skušajo take dogodke povezati s problematiko klimatskih sprememb (Corbett in Durfee 2004, 130).

---

¹⁶ Tranzitivnost prikazuje odnos med udeleženci novinarskega prispevka in njihovimi vlogami v procesih, osredotoča pa se na načine reprezentiranja določenih akcij (Richardson 2007, 54). Gre za bolj semantični pristop, pri katerem je pomembna stopnja vpliva nekega dejanja na njegov objekt (glagol *videti* ima tako manjšo stopnjo tranzitivnosti kot glagol *ubiti*).

¹⁷ Modalnost pomeni govornikovo držo ali mnenje o resničnosti upovedanega (Richardson 2007, 59).

¹⁸ Modalni ali naklonski glagol je glagol, ki izraža odnos do drugega glagola.

¹⁹ Domneva ali predpostavka je skrit, samoumeven ali vnaprej določen pomen v tekstih (Richardson 2007, 63).

²⁰ Neologizem je po Slovarju slovenskega knjižnega jezika beseda ali zveza, ki še ni splošno uveljavljena (Slovar slovenskega knjižnega jezika).

²¹ Bell je s svojo študijo ugotovil, da so množični mediji predstavljali edini vir informacij o globalnem segrevanju v Novi Zelandiji, Wilson pa poročal, da so množični mediji, z dominantno vlogo televizije, primarni vir informacij v Združenih državah Amerike (v Corbett in Durfee 2004, 130). Tako ljudje znanje o znanosti pridobivajo »manj preko neposredne izkušnje ali preteklega znanja, temveč preko filtra novinarskega jezika in podob« (Nelkin 1995, 2).

Tako kot medijsko poročanje na splošno je poročanje o globalnem segrevanju vezano na klasične definicije novinarske prakse in pogosto temelji na poročanju o dogodkih, »izkoriščajoč znanstvena srečanja ali publikacijo v pomembni znanstveni reviji, da bi vzbudili pozornost glede določene tematike« (Corbett in Durfee 2004, 130). Po besedah Nelkina (1995) so v novicah o klimatskih spremembah pogosto izpuščeni družbeni, ekonomski, politični in zgodovinski kontekst. Do medijskega poročanja o določeni temi lahko pripeljejo različne težnje. Raziskave so pokazale, da so nekateri znanstveniki s svojim nastopom ali dajanjem izjav množične medije izkoristili za karierno napredovanje (Nelkin 1995) ali za populariziranje določenih področij znanosti (medicina)²².

V začetkih medijskega poročanja o globalnem segrevanju so znanstveniki predstavljali primarni vir, h katerim so se novinarji obrnili za pridobitev potrebnih informacij. Kasneje pa se je, tako kot pri drugih pomembnih perečih in kapitalsko zanimivih tematikah, začelo dogajati to, da so v diskurz klimatskih sprememb vstopili politiki in druge, industrijske in okoljske interesne skupine (Trumb v Corbett in Durfee 2000, 131)²³. Novinarji pogosto sploh niso podkovani in podučeni o tematiki, o kateri pišejo²⁴. Na dojemanje globalnega segrevanja lahko vpliva tudi nacionalna novinarska kultura sloga poročanja, zaradi katere se konstruiranje problematike globalnega segrevanja v različnih državah razlikuje²⁵. McComas in Shanahan sta s svojo raziskavo pokazala,

---

²² Corbett in Mori sta glede raka na dojkah v svoji raziskavi pokazala na obojestransko povezanost med številom znanstvenih publikacij, količino medijske pozornosti in finančno podprtimi medicinskimi raziskavami (v Corbett in Durfee 2004, 131).

²³ Wilkins je v svoji raziskavi ugotovil, da se je premik od znanstvenikov k politikom in interesnim skupinam kot primarnemu viru posredovanja informacij dogajal tudi v začetku devetdesetih let (v Corbett in Durfee 2000, 131), do podobnih ugotovitev pa se je dokopal tudi Williams s študijo, ki je zajemala analizo medijskega poročanja med leti 1976 in 1998, ter zaključil, da je ta sprememba zaradi novinarjev poročevalcev in posledično javnosti po vsej verjetnosti pripomogla k zmedi glede gotovosti o globalnem segrevanju« (v Corbett in Durfee 2000, 131).

²⁴ Wilson je s svojo študijo ugotovil, da so bili številni novinarji poročevalci zmedeni glede osnov znanosti in znanstvene gotovosti glede učinkov toplogrednih plinov, radi so pretiravali in zmanjševali pomen konsenza (v Corbett in Durfee 2000, 131). Nenatančnost medijskega poročanja o globalnem segrevanju se je potrdila v Bellovi raziskavi, saj naj bi novinarji pogosto upovedovali napačne znanstvene ali tehnične podatke, izpuščali pomembna dejstva, pretiravali in poudarjali napačne vidike klimatskega fenomena (v Corbett in Durfee 2000, 132).

²⁵ V svoji študiji primerjave časopisnega medijskega poročanja o globalnem segrevanju v Franciji (*Le Monde*) in Združenih državah Amerike (*New York Times*) med leti 1987 in 1997 so Brossard in drugi (2004) ugotovili, da so medijski cikli pozornosti o globalnem segrevanju odvisni od kulturnih okvirjev novinarske prakse obravnavanih držav. Za razliko od ameriškega novinarskega ideala o 'objektivnosti'

kako so ameriški mediji aktivno konstruirali naracije o globalnem segrevanju z namenom ohranjanja interesa javnosti (v Brossard in drugi 2004, 362-363)²⁶.

Novičarski mediji so odločilnega pomena pri uokvirjanju okoljevarstvenih tem in kot taki nosijo veliko odgovornost za ustvarjanje kot tudi reševanje družbenih problemov. Množični mediji pri svojem uokvirjenem poročanju konstruirajo »kognitivno okno« (Pan in Kosicki v Olausson 2009, 432), skozi katerega tema globalnega segrevanja dobi smisel. Ta proces oblikovanja pomena pereče problematike se lahko razume kot proces konstruiranja globalnega segrevanja kot zdravorazumskega stanja. »Tako je odnos med antropogenimi izpusti ogljikovega dioksida in že občutenimi klimatskimi spremembami upodobljen kot stanje, nepotrebno razumskega dvoma« (Olausson 2009, 432).

3.4 Javnost in njeno razumevanje globalnega segrevanja

Splošne raziskave o znanstveni pismenosti kažejo na to, da je poročanje množičnih medijev o znanstvenih temah pozitivno povezano z boljšim razumevanjem znanosti in vedenjem o njej, kar so s svojo študijo o razumevanju globalnega segrevanja dokazali tudi Stamm, Clark in Eblacas (2000)²⁷ ter Zhao (2009)²⁸. Pomemben vidik razumevanja javnosti je tudi vključitev mnenj znanstvenikov v novinarska besedila: ko se glede resne problematike zdi, da se je med znanstveniki ustvaril konsenz, naj bi se dojemanje in razumevanje splošne javnosti glede učinkov nastalega problema navadno okrepilo.

---

je 'mnenjsko' obarvano novinarsko poročanje v Franciji bolj temeljilo na posameznih dogodkih in se osredotočalo na konflikte med obema državama, medtem ko so novinarji ameriškega analiziranega časopisa v ospredje postavljali predvsem konflikte med znanstveniki in politiki ter se bolj nagibali k poročanju o domačem dogajanju.

²⁶ *New York Times* je zanimanje in interes javnosti konstruiral ter obdržal z uporabo določenih zgodb in narativnih struktur. V novinarskih zgodbah so v prvi fazi pridobivanja pozornosti poudarjali *posledice globalnega segrevanja* in njihove morebitne razsežnosti (kar je sovpadalo z večjo frekvenco medijskega poročanja), v drugi fazi ohranjanja pozornosti pa v ospredje postavljali kontroverznost med stališči znanstvenikov.

²⁷ Velika večina vključenih v raziskavo je bila na splošno seznanjena s problematiko, njihovo znanje o posledicah, učinkih in rešitvah pa je bilo zelo pomanjkljivo. Vendar so rezultati pokazali, da so tako medijsko posredovane informacije kot tudi medosebna komunikacija pozitivno doprinesli k povečanju znanja in razumevanja o tej tematiki, čeprav so tudi pripomogli k ohranjanju nekaterih popularnih napačnih predstav glede globalnega segrevanja (Stamm in drugi 2000).

²⁸ Zhao (2009) je s svojo raziskavo pokazal, da so pri dojemanju globalnega segrevanja množični mediji odigrali svojo izobraževalno funkcijo, saj je njihova uporaba (konkretno tisk in splet) vplivala na dojemanje in povečanje znanja udeležencev raziskave o segrevanju zemeljskega ozračja.

Nasprotno, ko se med znanstveniki pojavljajo nekonsistentna stališča, lahko zaskrbljenost javnosti glede še tako pereče problematike oslabi (Zhao 2009, 706)²⁹. Vendar pa bi v zadnjem času znanost težko še vedno imeli za verodostojen vir informacij, saj »se kredibilnost znanosti zmanjšuje, njena avtoriteta je že precej načeta, zato strokovne ocene pri ustvarjanju javne podpore ne zadostujejo več« (Kos 2010, 421)³⁰. Pomembno težo pri razumevanju javnosti imajo težnje novinarske stroke, da obema stranema nekega spora posveča isto pozornosti (Entman v Boykoff 2008, 3), kar pa po mnenju nekaterih nima vedno pozitivnih posledic. Prav v primeru globalnega segrevanja so ameriški množični mediji pretirano stremeli h konvenciji uravnoveženega prikazovanja različnih stališč, tudi ko je jasno dominirala samo ena stran. S tem so po mnenju nekaterih komunikoloških raziskovalcev ustvarjali neprimerne percepcije javnosti (Zhao 2009, 705) ter povzročili nepotrebno negotovost in neodločnost (Boykoff 2008)³¹.

---

²⁹ Corbett in Durfee (2000) sta z eksperimentalno študijo potrdili hipotezi, da kontroverzna reprezentacija znanosti o globalnem segrevanju vpliva na dojetje znanstvene negotovosti, medtem ko v zgodbo vključen kontekst poveča dojetje znanstvene gotovosti.

³⁰ Nastala paradokсна situacija je v nasprotju z modernistično refleksivnostjo. »Proces znanstvene verifikacije resnice se dogaja v ozkih stanovskih skupinah« (Kos 2010, 419), komunikacija med znanstvenimi skupinami je »v temelju nedemokratična in zato neke vrste anomalija v modernih zahodnih demokracijah, saj znanstvena resnica ne more biti odločena na referendumu« (Campbell v Kos 2010, 419-420). Racionalna javna razprava je tako močno ovirana, legitimizacijski potencial znanosti in stroke pada, namesto tega pa se uveljavljajo »vsebinsko poenostavljene, vendar tehnično komunikacijsko, tj. propagandno usmerjene interpretacije« (Kos 2010, 428), med katerimi kot »moderna znanost« vidno izstopajo odnosi z javnostmi (Kos 2010).

³¹ Boykoff je v svoji študiji raziskoval medijsko poročanje o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja na ameriških televizijskih mrežah *ABC World News Tonight*, *CBS Evening news* in *NBC Nightly News* ter na kabelski televizijski mreži CNN (*CNN WorldView*, *CNN Wolf Bitzer Reports* in *CNN NewsNight*) v obdobju od 1995 do 2004, pri čemer je s kvantitativno vsebinsko analizo ugotovil, da je 70 % novic v obravnavanih množičnih medijih stališči o antropogenem prispevku k segrevanju zemeljskega ozračja in moči naravnega sevanja predstavljalo uravnoveženo, kar je glede na takratne družbene okoliščine presenetljivo. V tem časovnem obdobju naj bi se namreč v znanstvenih krogih ustvaril trden konsenz o močnem vplivu človekovega delovanja na globalno segrevanje: Drugo ocenjevalno poročilo IPCC, dogovor o strožji zavezi razvitih držav glede zmanjševanja njihovih emisij toplogrednih plinov (Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja), Tretje ocenjevalno poročilo IPCC, poročilo pomembnega ameriškega znanstvenega združenja, Ameriške geofizikalne skupnosti (American Geophysical Union) in dr. (Boykoff 2008, 2).

3.5 Znanstvena negotovost proti »znanstveni gotovosti«

Med družboslovnimi raziskovalci je veliko pozornosti vzbudila medijska reprezentacija *znanstvene negotovosti*. Po Zehru (2000, 87) lahko diskurz negotovosti v znanstveni sferi služi številnim namenom. Med znanstveniki lahko ustvari potrebo in zahtevo po nadaljnjem znanstvenem raziskovanju, v primeru nesoglasij znotraj znanstvene sfere pa ga nasprotniki lahko uporabijo za ponazoritev nezadostno podprtega stališča ene ali druge strani. Politiki ga lahko uporabljajo kot stanje, na katerega se lahko opirajo pri ohranjanju statusa quo, saj je negotovost tako močno ustvarjene avtoritete, kot je znanost, lahko izgovor za bežanje od težav in odlašanje s pomembnimi odločitvami (Campbell v Zehr 2000, 87). Številne raziskave so glede množičnih medijev pokazale, da novinarji pri reprezentaciji globalnega segrevanja diskurz znanstvene negotovosti uporabljajo za namene dramtiziranja in ustrahovanja ljudi³². Tako gre pri znanstveni gotovosti in negotovosti glede antropogenega globalnega segrevanja za družbeni konstrukt, ki se v eni ali drugi obliki pokaže glede na čas, družbeno-politični kontekst, vrsto in ideološko usmeritev množičnega medija ter drugih odločilnih dejavnikov³³.

4 Kritična diskurzivna analiza spletnih člankov o globalnem segrevanju na portalu Dnevnik.si

4.1 Diskurzivna analiza

Diskurzivna analiza je samo ena od številnih pristopov socialnega konstrukcionizma, vendar ena najbolj uporabljenih. Pri diskurzivni analizi ne gre le za en pristop, temveč

---

³² Olausson (2009) je s svojo raziskavo pokazala na pogosto uporabo 'strašljivih zgodb', ki so vplivale na percepcijo in razumevanje javnosti glede problematike klimatskih sprememb. Ugotovila je, da so okoljevarstvene zgodbe, drugače od drugih znanstvenih zgodb, prežete z negativnostjo. Analizirane novice so namreč strah vzbujajoče, globalno segrevanje pa se eksplicitno povezuje z resnimi tveganji in drugimi nevarnostmi.

³³ Pozna osemdeseta leta so s svojimi vročimi poletji in nastopom Nasinega klimatologa, Jamesa Hansena, pred ameriškim Kongresom predstavljala odlično podlago za dramatično poročanje o segrevanju zemeljskega ozračja. Vročina in suša leta 1988 sta po besedah Ungarja (v Zehr 2000, 88) med ljudmi ustvarili strah in paniko, kar je sprožilo povečanje medijske pozornosti ter zanimanje in skrb javnosti, ki sta oslabela, ko se je strah polegel. Čeprav sta drama in novost problema globalnega segrevanja slabeli, so množični mediji v poročanju vztrajali, še posebno glede znanstvene negotovosti. »Znanstvena negotovost je služila kot pomemben 'okvir', s pomočjo katerega so množični mediji reprezentirali znanost o globalnem segrevanju« (Zehr 2000, 88-89).

za »serijo interdisciplinarnih pristopov, ki se jih lahko uporabi pri raziskovanju številnih različnih družbenih področij« (Phillips in Jørgensen 2002, 1). Čeprav enotne definicije diskurzivne analize ni, Phillips in Jørgensen predlagata razumevanje področja kot »določenega načina govora ali razumevanja sveta (ali vidika sveta)« (2002, 1). V središču raziskovanja socialnih konstrukcionistov je tako analiza jezika, saj je prav jezik tisti, ki »generira in posledično konstituira družbeni svet« (Phillips in Jørgensen 2002, 9). Zato se pri analizi pomenov s pomočjo kritične diskurzivne analize osredotočimo na specifične izraze, njihove zmožnosti artikulacije, pomena in vpliva:

- katere pomene lahko znaki oblikujejo glede na njihov odnos do drugih znakov in katere pomene lahko s tem izključijo; kateri znaki uživajo privilegiran status in kako so glede na druge znake v diskurzu definirani;
- na kateri diskurz ali diskurze se določena artikulacija nanaša oz. katere diskurze določena artikulacija reproducira;
- kateri znaki so objekt diskurzivnega boja pomenov in kateri znaki imajo v določenem trenutku oz. družbenem kontekstu relativno stabilen in nesporen pomen (Phillips in Jørgensen 2002, 29-30).

Pomembno področje raziskave kritične diskurzivne analize je vzpostavitev hegemonskih diskurzov v novih političnih bojnih poljih, kot so objektivnost, in njihova razveljavitev. Diskurzivna analiza ima za cilj dekonstruirati in odstreti strukture, ki jih jemljemo za samoumevne in nevprašljive, ter pokazati, da je »dana organiziranost sveta rezultat političnih procesov z družbenimi posledicami« (Phillips in Jørgensen 2002, 48).

4.2 Metoda analize in zbiranje podatkov

Novinarski diskurz se da dekonstruirati skozi kritični pogled na novinarsko distanco do upovedanega in s poglobitvijo v samoumevne kriterije vključitve enih in izključitve drugih pomenov, znakov, diskurzov. Pomembno ni le vprašanje, čigavo mnenje se preko novinarskega diskurza predstavlja kot dejstvo, temveč tudi s kakšnimi reprezentacijskimi praksami in strategijami se želeni diskurz upoveduje in se ga naturalizira (Allan 2004, 97).

V raziskavi Maxa Boykoffa in Marie Mansfield, ki je zajela 50 časopisov (relevantnih tako glede na doseg kot tudi na njihov vpliv pri oblikovanju javnega mnenja) v 20 državah po vsem svetu, je pokazala, da sta novinarsko poročanje o globalnem segrevanju med letoma 2004 in 2010 zaznamovala dva vrhova: prvi v začetku leta 2007, k čemur je pripomogla objava Četrtega ocenjevalnega poročila (AR4) odbora IPCC in Al Gorov dokumentarni film *Neprijetna resnica*, drugi pa konec leta 2009, ki je bil od prvega kar za 50 odstotkov višji, nanj pa naj bi vplivala kombinacija novembrske afere Climategate in decembrske podnebne konference v Kopenhavnu (Center for Science & Technology Policy Research 2010), iz česar sem izhajala pri določitvi obsega analize.

Cilj in namen empiričnega dela diplomske naloge je ugotoviti morebitno razliko v vsebini medijskega poročanja in reprezentaciji tematike globalnega segrevanja pred in po izbranem vrhu dveh analiziranih časovnih obdobj. Morebitno spreminjanje pozicij različnih diskurzov o globalnem segrevanju v Sloveniji skozi čas bom v svojem diplomskem delu skušala ugotoviti s kvalitativno kritično diskurzivno analizo novinarskih člankov arhiva spletnega portala Dnevnik.si. Zastavljam si dve raziskovalni vprašanji, na katera bom skozi diplomsko nalogo skušala odgovoriti.

Raziskovalno vprašanje 1: Medvladni forum Združenih narodov o podnebnih spremembah (IPCC) je 10. decembra 2007 za svoje Četrto ocenjevalno poročilo skupaj z Al Gorovim filmom *Neprijetna resnica* prejel Nobelovo nagrado za mir. Prestižna nagrada jima je bila podeljena za njuna prizadevanja za razumevanje znanstvene osnove tveganj podnebnih sprememb, ki naj bi jih povzročil človek, in postavitev temeljev za ukrepe, s katerimi bi se s temi spremembami lahko spoprijeli. *Kako je podelitev Nobelove nagrade za mir Medvladnemu forumu Združenih narodov o podnebnih spremembah in Alu Goru vplivala na porast števila novinarskih člankov, ki so poročali o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja, in s tem na še večjo reprezentacijo znanstvenega diskurza o antropogenem globalnem porastu temperatur?* Ker gre za pomembno pereče vprašanje, ki zajema prihodnost celotnega planeta in s tem globalno javno sfero, namreč sklepam, da je bila novica medijsko temu primerno podprta tudi v slovenskem prostoru, toliko bolj zaradi dejstva, da je bila kot članica IPCC prejemnica nagrade tudi ena največjih avtoritet s področja raziskovanja podnebnih sprememb v

Sloveniji, dr. Lučka Kajfež Bogataj. S tem dogodkom bi priložnost za še močnejši glas dobili znanstveniki, ki diskurz o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja podpirajo.

Raziskovalno vprašanje 2: Novembra 2009 so neznani krekerji vdrli v računalniški sistem Centra za podnebne raziskave Hadley, ki je v okviru IPCC osrednji vir analiz temperaturnih trendov. Krekerji so prekopirali interno elektronsko pošto, podatke in dokumente, vse to pa se je že naslednji dan pojavilo na spletu, ves svet pa je s tem dobil vpogled v izjave poglavitnih akterjev, ki so služili interesom IPCC, ki govorijo o tem, da so v želji po ubranitvi teorije o antropogenem ogrevanju prikrojili rezultate meritev, podatke pa potvarjali. 20. novembra 2009 se novica takoj pojavi v poglavitnih časopisnih novinarskih hišah po svetu (BBC, The New York Times, Guardian ...). 13. februarja pa v intervjuju za BBC Phill Jones, direktor podnebnega centra Hadley, eksplicitno prizna, da je bilo ogrevanje v obdobjih 1860-1880, 1910-1940, 1975-1998 statistično enako, da od leta 1995 ni nobenega statistično značilnega ogrevanja in da se od 2002. leta ozračje ohlaja (Alkalaj 2010, 28). *Kako je odkritje dokazov o potvarjanju in prikrojevanju rezultatov Centra za podnebne raziskave Hadley (afera Climategate) vplivalo na povečanje medijske reprezentacije diskurza, ki zanika antropogene vzroke globalnega segrevanja?* Sklepam namreč, da je odkritje zavajanja javnosti in s tem oskrnitev do takrat poglobitve znanstvene avtoritete v sferi globalnega segrevanja po mojem mnenju pripomogla k premiku medijskega poročanja iz prej večinoma antropogenih vzrokov na večji posluš argumentom za naravne vzroke in mnenju tistih znanstvenikov, ki so bili prej zaradi dominantnega antropogenega diskurza preslišani.

Za namene preverjanja postavljenih raziskovalnih vprašanj sem določila **dva časovna okvira analize** z vrhom v dogodku, ki služi kot oporna točka pri ugotavljanju razlik v medijski reprezentaciji diskurza o globalnem segrevanju:

Prvi časovni okvir: 1. junij 2007 do 30. junij 2008 z vrhom 10. decembra 2007, ko sta Al Gore in IPCC prejela Nobelovo nagrado za mir.

Drugi časovni okvir: 1. oktober 2009 do 30. marec 2010 z vrhom 20. novembra 2010, ko se je novica o vdoru krekerjev v računalniški sistem raziskovalnega centra Hadley pojavila v številnih ključnih svetovnih medijskih hišah.

Analiza zajema novinarske članke spletnega portala Dnevnik.si, ki je bil zbran na podlagi njegove resne novičarske konotacije in prepoznavnosti, ter deluje pod okriljem medijske družbe Dnevnik d.d. Spletni portal, dobitnik Netka za najboljši informativni portal leta 2007, je spletna različica časnika Dnevnik, ki s svojo petdesetletno tradicijo sodi med osrednje slovenske dnevnoinformativne medije. Dnevnik.si je po podatkih raziskave MOSS (Merjenje obiskanosti spletnih strani³⁴) jeseni 2008 »zabeležil rekordno, več kot 71 odstotno rast dosega, kar je največja rast dosega med vsemi slovenskimi medijskimi portali« (Dnevnik.si), oktobra 2010 pa je bila 14. najbolj obiskana spletna stran v Sloveniji, z dosegom 254.262 obiskovalcev oz. 20,8 % (pred konkurenčnim Delo.si, ki je zasedel 15. mesto). Iskanje člankov po portalu je potekalo po ključnih besedah 'globalno segrevanje' znotraj zavihka Novice, ki zajema rubrike Slovenija, Svet, EU, Kronika, Pop/Kultura, Zdravje, Znanost in IT, (Ne)verjetno, E-strada, Svet vozil, Prosti čas, Vaše novice, Povej kaj misliš in Aktualne zgodbe. Diskurzivna analiza člankov v prvem časovnem okviru (1. junij 2007 do 30. junij 2008) obsega skupaj 28 novinarskih člankov iz naslednjih rubrik: Znanost in tehnologija: 20 člankov; Svet: 4 članki; (Ne)verjetno, Slovenija, Zdravje, E-strada: 1 članek.

Analiza člankov iz drugega postavljenega časovnega okvirja (1. oktober 2009 do 30. marec 2010) vključuje skupaj 31 novinarskih člankov iz naslednjih rubrik: Znanost in tehnologija: 16 člankov; Svet: 6 člankov; EU: 4 članki; (Ne)verjetno: 3 članki; Slovenija: 2 članka.

Pri diskurzivni analizi mikro strukture novinarskih člankov iz spletnega arhiva Dnevnik.si se opiram na zbrana in združena analitična orodja avtorjev (Košir 1988; Zehr 2000; Phillips in Jørgensen 2002; Allan 2004; Richardson 2007; Olausson 2009), skozi katera se kaže odnos novinarja do upovedanega, njegovi nameni oz. po Lutharjevi novinarjeva »diskurzivna vizija zgodbe«, s čimer bi lahko vplivali na bralčevo razumevanje in dojemanje obravnavane problematike globalnega segrevanja:

- struktura novinarskega članka: predvsem glava z naslovom in vodilom;
- oblikovanje stavkov, besedišče in izbira besed, implicitnost;

---

³⁴ MOSS je projekt Slovenske oglaševalske zbornice in podjetja Valicon, ki opravlja merjenje podatkov v raziskavi, gre za podatke pridobljene v obdobju meseca dni. Pridobljeni in uporabljeni podatki so podani za obdobje oktober 2010.

- izbira citatov; oblika nagovora akterjev, imenovanje, sklicevanje;
- izbor in pomen fotografije;
- retorika novinarja: na kakšne načine želi avtor članka prepričati bralca o kredibilnosti podanih informacij (statistični podatki, viri z močnim etosom, čustveni apeli ...).

Na podlagi lingvistične analize besedišča in stila bom skušala določiti skupen diskurzivni pomen in sporočilo analiziranih novinarskih člankov in dominanten diskurz v dveh analiziranih časovnih okvirih glede vzrokov globalnega segrevanja, ki je v posameznem določenem časovnem obdobju prevladoval oz. bil medijsko bolj pokrit. Pri kritični diskurzivni analizi gre za metodo interpretacije, glavna orodja testiranja zanesljivosti in veljavnosti pridobljenih rezultatov so »logika in verodostojnost informacij, podprti s citati v tekstu« (Carvalho in Burgess v Olausson 2009, 425). Predstavljeni citati v empiričnem delu diplomske naloge so zgolj ilustrativne narave in reprezentativen del celotnega analitičnega materiala.

4.3 Rezultati kritične diskurzivne analize prvega časovnega okvira: vpliv podelitve Nobelove nagrade za mir IPCC in Alu Goru

Analiza člankov prvega časovnega obdobja (*1. junij 2007 do 30. junij 2008 z vrhom 10. decembra 2007*, ko sta Al Gore in IPCC prejela Nobelovo nagrado za mir) je pokazala, da jih kar 26 od 28 analiziranih poroča o globalnem segrevanju kot **dejstvo**, ki je že med nami in bo v prihodnosti imelo še večje in bolj drastične posledice, če ga s svojim delovanjem ne bomo omejili.

Globalno segrevanje je v 27 od 28 analiziranih prikazano kot **krivec, grožnja, povzročitelj** najslabših možnih že obstoječih sprememb in odgovoren za napovedane negativne scenarije. V večini člankov je torej močno prisoten **diskurz opozarjanja na prihajajoče katastrofe, diskurz groženj, skrbi**, ki se kaže že v samih naslovih:

- 'Tudi kitajske znanstvenike *straši* globalno segrevanje' (Dnevnik.si 2007c), kar implicira dejstvo, da kitajski znanstveniki niso edini iz njihove sfere, ki se globalnega segrevanja bojijo;

- 'Temperatura zaradi globalnega segrevanja najhitreje narašča v Tibetu, kjer grozi suša' (Dnevnik.si 2007č);
- 'Pingvinom na Antarktiki zaradi vse višjih temperatur grozi izumrtje' (Dnevnik.si 2007m).

Diskurz opozarjanja se izrecno z glagolom *opozarjati/svariti* pojavi devetkrat, drugače pa različne znanstvene in vladne avtoritete na nas apelirajo z glagoli, kot so: pozvati, sporočiti, navesti ... vedno v povezavi s posledicami in nevarnostmi segrevanja:

- 'Znanstveniki opozarjajo, da časa za rešitev Zemlje počasi zmanjšuje' (Dnevnik.si 2007j);
- 'Japonski znanstveniki v poročilu svarijo' (Dnevnik.si 2008d).

Globalno segrevanje je prikazano kot **vzrok za številne vremenske in naravne pojave**, ki pestijo po vsem planetu, med katerimi prevladuje taljenje ledu (12 člankov), sledi poročanje o grožnjah suše (šest člankov). Primera nekaterih naslovov in vodil:

- Naslov 'OZN: *Taljenje ledu pospešuje globalno segrevanje*' (Dnevnik.si 2007a);
- Naslov 'Temperatura zaradi globalnega segrevanja najhitreje narašča v Tibetu, kjer grozi suša' je podkrepjen z vodilom: 'Na področju Tibeta beležijo najhitrejše globalno segrevanje na svetu. Povprečna letna temperatura na 'strehi sveta' vsako leto naraste za 0.3 stopinje Celzija' (Dnevnik.si 2007č).

Globalno segrevanje se pogosto prikazuje z direktno navezavo na **ogroženost življenja ljudi (sedem člankov)**:

- Naslov 'Posledice globalnega segrevanja bodo najhuje prizadele Afriko' podkrepi vodilo: Afrika je 'tisti kontinent, ki bo najbolj trpel, če svet ne bo uspel zmanjšati globalno segrevanje, saj bodo deli revnega kontinenta postali neprimerni za življenje in kultiviranje živil'. Temperaturne spremembe pa bi 'do leta 2080 lahko v lakoto potisnile dodatnih sedemdeset milijonov Afričanov' (Dnevnik.si 2007d);
- Naslov: 'Globalno segrevanje bi lahko tudi reševalo življenja'. Prvi naslov po devetih analiziranih mesecih, ki ima potencial za pozitivno predstavitev globalnega segrevanja, se v vodilu spreobrne v grožnje: 'Tveganje za vremenski

vročinski val v Veliki Britaniji v zadnjih petih letih je *veliko*, toda splošno gledano naj bi se *število žrtev* zaradi visokih temperatur zmanjšalo. Vreme bi lahko do leta 2012 v Veliki Britaniji *zahtevalo 6000 življenj*' (Dnevnik.si 2008a).

Predstavljen je kot vzrok za **izumrtje živalskih in rastlinskih vrst** (štirje članki):

- Naslov: 'Bo Jadransko morje res *kmalu ostalo brez življenja*?' Članek ima tudi podnaslov, ki nas s svojim odebeljenim tiskom opozarja: 'Globalno segrevanje je začelo vplivati tudi na dotok mrzle vode v Jadran, kar ima lahko po mnenju nekaterih *hude posledice za življenje* v njem', na grožnjo smo ponovno, skoraj z istimi besedami, opozorjeni takoj v vodilu: 'kar ima lahko *hude posledice za floro in favno*' (Praš 2007).

Posledice segrevanja se iz okoljske sfere razširijo tudi v **sfero gospodarstva in ekonomije**:

- 'Posledično se bo poglobila tudi ekonomska kriza, saj bo zaradi suš manj kmetijskih pridelkov, zaradi česar bo naslednje leto *zagotovo* višja inflacija' (Dnevnik.si 2007o).

Stavki, kar je še posebej pomembno v naslovih novinarskih člankov, so vedno postavljeni v **trdilno obliko**, kar v bralcu vzbudi občutek, da gre že za trdno dejstvo, da je v znanstveni sferi torej že dosežen konsenz, da je dogajanje v naravi povezano s posledicami temperaturnega segrevanja Zemlje. Z uporabo trdilnika je krivda globalnega segrevanja več kot očitna:

- Naslov: 'OZN: Taljenje ledu pospešuje globalno segrevanje' (Dnevnik.si 2007a);
- Naslov: 'Azija vse bolj trpi zaradi globalnega segrevanja« (Dnevnik.si 2007i);
- Naslov: 'Kitajska do leta 2030 ostala brez zalog vode« (Dnevnik.si 2007o).

Status pojava kot dejstva še bolj utrdi prisotnost **avtoritete**, ki je tudi najbolj pogosto **citirana**, s čimer novinar podkrepi upovedano (14 od 15 citatov je podanih s strani avtoritet z znanstvenega, političnega, okoljskega področja):

'Organizacija Združenih narodov' (Dnevnik.si 2007a), 'geologi' (Dnevnik.si 2007b), 'kitajski znanstveniki' (Dnevnik.si 2007c; Dnevnik.si 2007č), 'najboljši britanski vladni znanstveniki' (Dnevnik.si 2007d), 'italijanski znanstveniki' (Praš 2007), 'Evropska

vesoljska agencija ESA' (Dnevnik.si 2007e), Al Gore in IPCC (Dnevnik.si 2007h; Dnevnik.si 2007k; Dnevnik.si 2007l), Svetovni sklad za naravo (WWF) (Dnevnik.si; 2007m), 'britanski in ameriški raziskovalci' (Dnevnik.si 2008b), 'japonski znanstveniki' (Dnevnik.si 2008d), 'švicarski Zvezni inštitut za raziskovanje snega' (Dnevnik.si 2008e), 'okoljski ministri najbolj razvitih držav in Rusije (G-8)' (Dnevnik.si 2008f), navajanje znanstvenikov in raziskovalcev na splošno (Dnevnik.si 2007f; Dnevnik.si 2007g; Dnevnik.si 2007i; Dnevnik.si 2007n; Dnevnik.si 2008c; Praš 2007).

Pogosto je tudi poročanje o **vedno novih podatkih** glede posledic globalnega segrevanja, ki so vsakokrat bolj zaskrbljujoči od prejšnjih:

- 'raziskovalci pa *skoraj vsakodnevno* poročajo o *novih odkritjih*, ki so povezani s tovrstnimi spremembami' (Dnevnik.si 2007i);
- '*Novi podatki* znanstvenikov o taljenju ledu so *bolj zaskrbljujoči*, kot so poudarjali doslej' (Dnevnik.si 2007n).

Skozi tekste vseh novinarskih člankov se kaže novinarjeva izbira **senzacionalističnega besedišča, stilno zaznamovanih izrazov in retoričnih figur**, na podlagi česar se konstruira zeleni diskurz:

- senzacionalnost novinarskega poročanja in stilno zaznamovano besedišče: '*resne posledice*' (Dnevnik.si 2007a), '*izginulo jezero*' (Dnevnik.si 2007b) namesto iztečeno, presahnjeno, '*krivec* tovrstnega pojava (visokih temperatur na Kitajskem, op.a.) je po mnenju kitajskih znanstvenikov *kdo drug* kot globalno segrevanje' (Dnevnik.si 2007c); '*grozi suša*' (Dnevnik.si 2007č), '*skrb vzbujajoči podatki*', '*alarmanten* podatek' in '*absolutno preveč*' (Praš 2007), '*drastične* podnebne spremembe', '*posebej ekstremno* poletje' (Dnevnik.si 2007e), '*dramatične* spremembe' (Dnevnik.si 2007g), pingvinom '*grozi izumrtje*', '*dragocena* ledena površina' (Dnevnik.si 2007m), prebivalci so '*obupani*' (Dnevnik.si 2007p), '*invazija* morskih psov, rakov in ostalih morskih plenilcev (kot posledica globalnega segrevanja op.a.) bi naredila *konec* sedanjemu morskemu ekosistemu na Antarktiki (Dnevnik.si 2008b);
- konotacija smrti: '*število žrtev*', '*zahtevalo* bi lahko *6000 življenj*', poleti 'v zadnjih letih *umre več ljudi*', tveganje, da bo vročinski val '*povzročil takojšnjo smrt 3.000 ljudi*' (Dnevnik.si 2008a);

- vojne metafore: 'so pozvali države v razvoju k zavezanosti v tem *boju*', 'spopadanje z učinki globalnega segrevanja' (Dnevnik.si 2008f); 'v *borbi* s segrevanjem' (Dnevnik.si 2007d);
- poosebljanje: globalno segrevanje kot *pošast*, ki 'straši tudi kitajske znanstvenike' (Dnevnik.si 2007c), globalno segrevanje kot *krivec* (Dnevnik.si 2007b, Dnevnik.si 2007c; Dnevnik.si 2007g; Dnevnik.si 2007i), globalno segrevanje kot človek z velikimi sposobnostmi: '*odprlo* Severozahodni prehod' (Dnevnik.si 2007e), Afrika 'tisti kontinent, ki bo najbolj trpel' (Dnevnik.si 2007d); 'Plovni prehod že buri mednarodne duhove' (Dnevnik.si 2007e);
- predpostavka ali domneva: 'Bo Jadransko morje res kmalu ostalo brez življenja?' (Praš 2007), 'Bo smučanje pod 1200 metri kmalu le še preteklost?' (Dnevnik.si 2008e), ki v svojem vprašanju že implicira odgovor.

V člankih je vseskozi poudarjena **hitrost**, s katero napovedujejo vedno hitrejši prihod vedno večjih katastrof, če globalnega segrevanja ne bomo ustavili:

- 'Arktični led se topi *tako hitro*, da je ta teden dosegel najnižjo raven in potolkel skrb vzbujajoč rekord iz leta 2005', '*tako hitrega* topljenja doslej še niso zabeležili' (Dnevnik.si 2007g);
- Naslov: 'Grenlandija: led se tali *rekordno hitro*' (Dnevnik.si 2007n).

Globalno segrevanje **kot posledica in vzrok človeškega delovanja** se izmed 28 analiziranih člankov izrecno predstavi devetkrat (Dnevnik.si 2007a; Dnevnik.si 2007d; Dnevnik.si 2007f; Dnevnik.si 2007i; Dnevnik.si 2007j; Dnevnik.si 2007k; Dnevnik.si 2007l; Dnevnik.si 2007n; Dnevnik.si 2008d), kljub temu pa se skozi preostale članke, ki povzdigujejo podoben diskurz, globalno segrevanje kot antropogen vzrok pojavlja implicitno in je vseeno stalno prisoten:

- 'Količina snega in ledu se zmanjšuje *zaradi človeške dejavnosti* in se bo še naprej, če ne bomo ustavili izpustov toplogrednih plinov' (Dnevnik.si 2007a);
- 'Ali je vzrok za taljenje ledu zgolj *človekovo onesnaževanje okolja* /.../ še ne vedo, *prav zagotovo pa pri procesu igra pomembno vlogo*' (Dnevnik.si 2008d).

Izmed vseh analiziranih člankov imata samo dva omiljeno vsebino glede negativnih razsežnosti globalnega segrevanja oz. glede njegovih antropogenih vzrokov. Prvi članek se pojavi šele v začetku desetega analiziranega meseca, v njem se prvič sploh spregovori o obstoju drugega pola znanstvenikov, ki se z antropogenimi vzroki (v celoti) segrevanja ne strinja. Na to nas opozori že naslov:

'Znanstveniki so skeptični glede Al Gorejevega videnja klimatskih sprememb'
(Dnevnik.si 2008c).

Vendar pa ne gre za čisto spodbijanje teze, temveč za omilitev, kot nam je predstavljeno v vodilu:

'Vodilna tema konference, na kateri so se zbrali številni znanstveniki in okoljevarstveniki, je teza, da za globalno segrevanje niso krivi le toplogredni plini. Ena od glavnih kritik je letela na Ala Gora' (Dnevnik.si 2008c).

Resno informativno vrednost novinarskega članka pa izpodbija rubrika, v kateri je bil objavljen. Gre namreč za rubriko E-strada, ki poroča o domačem in svetovnem estradnem dogajanju. V članku poleg tega niti ne izvemo, kje se je konferenca sploh odvijala, ne poznamo njenega imena, ostrega kritika Al Gorovega dokumentarca Neprijetna resnica pa novinar opiše kot *'konservativnega televizijskega komentatorja'*. Na koncu tako dobimo občutek, da so prizadevanja tega pola znanstvenikov nepomembna, pomen članka nekako zvodeni.

Drugi članek, ki se pojavi mesec za tem, pa je glede posledic globalnega segrevanja našega planeta izmed vseh analiziranih najbolj optimističen. Da ima višanje temperatur lahko tudi svoje prednosti, nam je predstavljeno najprej v naslovu:

'Posel: Islandci so v učinkih globalnega segrevanja našli ekonomske ugodnosti'
(Dnevnik.si 2008č).

Tako nam v vodilu novinar obrazloži, da *'s pridom* namreč izkoriščajo hidroenergijo' topečih se otoških ledenikov, poleg tega pa so se znašli tudi s prodajo svojega znanja o alternativnih virih energije v tujino. Skozi besedilo je prisoten diskurz nenavadnosti, saj zveni taka reakcija na drugače predstavljene grožnje nekaj povsem nevsakdanjega. Citiran geofizik z Islandskega urada za meteorologijo celo sam priznava:

'Znašli smo se v *nenavadni* situaciji, ko ima večina podnebnih sprememb, ki se dogajajo, *celo več ugodnih posledic kot neugodnih*' (Dnevnik.si 2008č).

Najbolj hudomušen od vseh analiziranih je članek z naslovom 'Globalno segrevanje bo Božička kmalu prisililo nositi kratke hlače', s katerim nam nekoliko razbremeni prevladujoče predstavljeno grozovitost globalnega segrevanja. Podoben stil se nadaljuje nadalje v besedilu: 'Če se bodo napovedi podnebnih sprememb /.../ uresničile, bo moral Božiček spremeniti svojo podobo', uporaba izrazov, kot so 'dedek s severa', 'večhlačnik', 'kratkohlačnik', 'prisiljen bo vpreči kamele', vendar grenak priokus kljub vsemu ostaja. V vodilu nam tako še obrazložijo: 'Prebivalci finskega mesta Rovaniemi, domačega kraja Božička, so iz leta v leto bolj *obupani*, saj ima pomanjkanje snega slabe posledice na turizem' (Dnevnik.si 2007p).

O **podelitvi Nobelove nagrade** odboru IPCC in Al Goru se začne poročati sredi meseca oktobra s člankom:

- 'Gore: Nobelova nagrada priložnost za dvig svetovne zavesti' (Dnevnik.si 2007h),

po tem pa se prejetje nagrade predstavi še dvakrat (skupaj so torej trije), nekaj dni pred uradno podelitvijo Nobelove nagrade za mir in na dan podelitve:

- 'IPCC bo reševala novo podnebno uganko: taljenje grenlandskega ledu' (Dnevnik.si 2007k) in
- 'Globalno segrevanje: Al Gore vidi *upanje* v 'moči ljudstva' (Dnevnik.si 2007l).

V vseh treh sta tako Al Gore kot IPCC predstavljena kot verodostojni avtoriteti, podkovani s številnimi znanstvenimi podatki, ki jim ne gre oporekati. Že sama Nobelova nagrada za mir³⁵ velja v svetu za nekaj zelo prestižnega, zato naj bi si jo njeni dobitniki morali dobro prislužiti. Al Gore je vseskozi predstavljen kot zaupanja vredna in častitljiva oseba (nagrada je zanj 'čast' (Dnevnik.si 2007h), poln optimizma in razumevanja, saj trdno verjame v vedno večjo 'moč ljudstva' (Dnevnik.si 2007l), ki se po njegovem mnenju zaveda problematike in je pripravljeno za to nekaj narediti. Gre za

---

³⁵ Kljub temu, da jo z razliko od drugih Nobelovih nagrad, ki jih podeli Švedska akademija, podeljuje norveški petčlanski odbor za Nobelove nagrade, ki ga določi norveška vlada, in je zato politično obarvan.

'nekdanjega ameriškega podpredsednika', ki sta mu čestitala tudi Hillary in Bill Clinton (Dnevnik.si 2007h), postavljen je torej ob bok 'velikim' in priljubljenim osebnostim. Nagrado je sprejel 'v imenu znanstvenikov' (Dnevnik.si 2007h), odbor ga je 'označil kot posameznika, ki je s predavanji, filmi in knjigami verjetno *največ naredil* za širše razumevanje segrevanja Zemlje in ukrepov, ki jih je treba sprejeti' (Dnevnik.si 2007h), za dokumentarec *Neprijetna resnica* pa je 'dobil *tudi Oskarja*' (Dnevnik.si 2007i). Bela hiša kljub temu, da mu je ob prejetju izrekla čestitke, ne bo sledila s svojo politiko, vendar se bo on kot junak zgodbe boril naprej:

'Naredil bom vse, kar lahko, da to nagrado izkoristim za večje zavedanje o tem problemu' (Dnevnik.si 2007h).

IPCC v treh člankih nastopa bolj kot spremljevalna ekipa Al Gora:

- IPCC je 'letos prejela Nobelovo nagrado za mir skupaj z Al Gorom' (Dnevnik.si 2007k),

vendar kot avtoritetna znanstvena institucija predstavlja globalno segrevanje kot posledico toplogrednih plinov, torej človekovega delovanja, in opozarja na velika tveganja, ki smo jim po njenem mnenju izpostavljeni. Ta tezo se izpodbija v članku z naslovom

'Znanstveniki so skeptični glede Al Gorejevega videnja klimatskih sprememb' (Dnevnik.si 2008c),

čigar pa pomen zaradi že zgoraj opisanih elementov zvodeni, tako da ostajata Al Gore in IPCC v medijski reprezentaciji prvega analiziranega obdobja verodostojni avtoriteti, ki delata v dobro našega planeta in prihodnosti človeške civilizacije.

S **fotografijo** so opremljeni vsi analizirani novinarski članki prvega časovnega obdobja ter s tekstom pod njimi pomembno dopolnjujejo ali stopnjujejo upovedano vsebino v besedilu člankov in s tem pripomorejo k diskurzivni konstrukciji zelene vsebine. V razlagalnem tekstu pod fotografijo se enkrat pojavi enak tekst kot v vodilu članka, večinoma pa gre za krajše povzetke teksta iz vodila ali preostalega teksta v članku. Nekatere fotografije s svojo vizualno podobo dramatične napovedi iz teksta naredijo še bolj dramatične, pri tem pa jim pomaga tudi razlagalni tekst pod fotografijo: zanimiva je

uporaba retoričnega vprašanja, s katerim novinar v bralcih doseže močnejši učinek (glej Sliko 4.1).

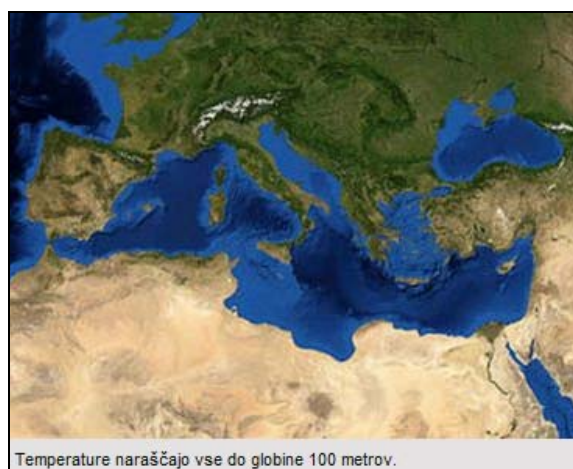
Slika 4.1: Dramatična vizualna dopolnitev vsebine članka: retorično vprašanje

Vir: Dnevnik.si (2007d).

Fotografije so večinoma le simbolične (fotografije v 20-ih člankih) in izbrane zato, da vsebinsko podprejo besedilo članka (glej Sliko 4.2). Manj je takih (fotografije v osmih člankih), ki so bile posnete prav za priložnost predstavljene vsebine v posameznih člankih. En izmed člankov je dopolnjen tudi z video posnetkom (Dnevnik.si 2007h), v enem pa si lahko ogledamo celotno fotogalerijo.

Slika 4.2: Primer simbolične fotografije

Vir: Praš (2007).

Pred postavljenim vrhom, to je 10. december oz. podelitev Nobelove nagrade za mir, globalno segrevanje kot posledico človeškega delovanja pokriva 15 od 15 analiziranih člankov, po postavljenem vrhu pa strogo deset od 12, vendar sta dva članka vsebinsko zanemarljivega pomena: v enem se te teorije namreč ne zanika, temveč globalno segrevanje le predstavi v bolj pozitivni luči, v drugem pa se znanstvenikom, ki podvomijo o tej teoriji, vidno posmehujejo in s tem ponovno povzdigujejo idejo o antropogenih vzrokih. Analiza spletnih novinarskih člankov prvega postavljenega časovnega okvirja je tako pokazala, da podelitev Nobelove nagrade za mir Medvladnemu forumu Združenih narodov o podnebnih spremembah in Alu Goru ni imela vidnega vpliva na povečanje števila novinarskih člankov o poročanju antropogenih vzrokov podnebnih sprememb. Reprezentacija tega dominantnega diskurza je bila torej pred in po postavljenem vrhu bolj ali manj enako močna.

4.4 Rezultati kritične diskurzivne analize drugega časovnega okvira: vpliv razkritja ponarejenih podatkov

Analiza drugega časovnega obdobja (*1. oktober 2009 do 30. marec 2010 z vrhom 20. novembra 2009*, ko se je novica o vdoru krekerjev v računalniški sistem raziskovalnega centra Hadley pojavila v številnih ključnih svetovnih medijskih hišah) je pokazala, da 26 od 31 analiziranih člankov globalno segrevanje prikazuje kot **tveganje**, **grožnjo**, ki jo je treba čim prej zaustaviti oz. omiliti, in kot **vzrok številnih posledic**, ki pestijo naš planet in prebivalce na njem, na kar nakazujejo že naslovi in vodila člankov:

- naslov: 'Britanski veleposlanik Kusu predal zemljevid *posledic segrevanja*' (Dnevnik.si 2009e);
- naslov 'Podnebne spremembe bodo kmalu začele vplivati na *veliko pomanjkanje hrane in višje zavarovalne premije*' je podkrepljen z vodilom: 'Globalno segrevanje bo *močno vplivalo na vsakdanje življenje, kot na primer na hrano, zavarovanje in gozdove.*' (Dnevnik.si 2009i).

Diskurz opozarjanja in svarjenja je velikokrat izpostavljen tudi eksplicitno, neposredno pa ga je čutiti skozi večino analiziranih člankov:

- naslov: 'WWF: Svet ima *pet let časa*, da začne z zniževanjem ogljikovih emisij' (Dnevnik.si 2009č);

- naslov: 'Gordon Brown: *Ko bo podnebna škoda storjena, je mednarodni sporazum ne bo več popravil*' (Dnevnik.si 2009d);
- 'vsi se moramo zavedati, da bi bilo povečanje globalne temperature za štiri stopinje Celzija *katastrofalno za planet*' (Andrew Page v Dnevnik.si 2009e).

Stalno prisotni so potreba po **sklenitvi dogovora o zmanjšanju toplogrednih plinov in reprezentacija različnih aktivnih ukrepov** ključnih akterjev (Evropska unija, Evropska komisija, druge države in države posameznice, ključni politiki oz. predstavniki), kar je predstavljeno v 14 člankih:

- vodilo: 'Tako Kus kot Page sta poudarila, da je potrebno v Kopenhagenju *doseči ambiciozen, učinkovit in pošten dogovor*' (Dnevnik.si 2009e);
- naslov: 'EU *poziva k dodatnim 50 milijardam evrov naložb v nizkoogljične tehnologije*' (Dnevnik.si 2009b);

Skozi članke se vrstijo **številna okoljska srečanja in zasedanja**, na katerih države iščejo rešitve za zmanjšanje toplogrednih plinov, kar v bralcih vzbudi občutek še večje razsežnosti posledic globalnega segrevanja in njegove pomembnosti za prihodnost planeta, saj se zdi, da se z njim številne države po svetu ukvarjajo skoraj dnevno in da je problematika postavljena pred vse druge težave:

- srečanje maldivskih ministrov 'dva meseca pred vrhom o podnebnih spremembah v Kopenhagenu' (Dnevnik.si 2009a); srečanje Evropske komisije za dodatne naložbe v nizkoogljične tehnologije (Dnevnik.si 2009b); za predstavitev nove strategije EU za podnebna pogajanja (Dnevnik.si 2010f); zaključno plenarno zasedanje v Bangkoku za zmanjšanje emisij v okviru okvirne konvencije ZN (Dnevnik.si 2009c); ekonomski forum v Londonu za zgladitev nesoglasij glede sporazuma o zmanjšanju toplogrednih plinov (Dnevnik.si 2009d); okvirna konvencija ZN kot zadnje zasedanje pred Kopenhavnom (Dnevnik.si 2009h); vrh Commonwealtha v Trinidadu in Tobagu (Dnevnik.si 2009k); konferenca v Kopenhagenju (14 člankov); napoved podnebne konference v Mehiki (Mazi 2010).

Med njimi prevladuje reprezentacija pomembnega **podnebnega vrha Združenih narodov v Kopenhagenju**, ki je predstavljen kot bilka rešitve v boju proti globalnem

segrevanju oz. kot 'Edinstvena priložnost za ambiciozen dogovor, ki bo zaščitil preživetje človeštva' (Dnevnik.si 2009r) in je omenjen v 14 člankih:

- naslov: '*V Koebenhavnu o rešitvi podnebja: Znanstveniki opozarjajo, da se čas za ukrepe na področju podnebnih sprememb izteka*' (Mazi 2009);
- naslov: '*Dva tedna časa za rešitev sveta: Koebenhavn lahko prinese upanje za prihodnje generacije*' (Dnevnik.si 2009r).

Globalno segrevanje kot **vzrok za taljenje ledu, zvišanje temperatur** in **težav v živinoreji** kot glavna tema članka ali močna obstranska tema med upovedanimi dogodki v analiziranem časovnem obdobju glede na številčnost ni bistvenega pomena (štirje članki). Čeprav se **taljenje ledu** kot glavna tema članka za razliko od prvega analiziranega časovnega obdobja pojavi le enkrat, je takrat predstavljeno kot izredno velika grožnja, na kar nakazuje tudi najbolj poudarjeno in razčlenjeno naslovje od vseh analiziranih člankov, saj je zgrajeno iz nadnaslova, naslova in podnaslova, problematika pa je jasno predstavljena še v vodilu (glej Sliko 4.3), novica pa je objavljena takoj za člankom z naslovom 'Globalno segrevanje: IPCC je merilne postaje nameščal v bližino toplih objektov', ki postavlja zagovornike antropogenih vzrokov globalnega segrevanja v zelo slab položaj, močno ponazorjena vsebina naslednjega članka o ledeni gori pa prejšnjega zasenči.

Slika 4.3: Razvejano naslovje v članku o trčenju ledene gore

The image shows a screenshot of a news article from the website Dnevnik.si. The article is titled 'Od Antarktike se je odlomila milijardo ton težka ledena gora' (A billion tons of heavy ice mountain broke off from Antarctica). The sub-headline reads: '400 metrov debela, 78 kilometrov dolga in okoli 40 kilometrov široka ledena gora bi lahko ob taljenju več kot milijarde ton ledu povzročila nekatere spremembe, ki bi vplivale tudi na podnebje' (A 400m thick, 78km long and about 40km wide ice mountain could cause some changes, which would also affect the climate, if it melts and releases more than a billion tons of ice). The article is dated Saturday, February 27, 2010, and is part of the 'Znanost in tehnologije' (Science and Technology) section. The main text begins with 'PARIZ - Z vzhodne obale Antarktike se je pred dvema tednoma odlomila ledena gmota v velikosti Luksemburga. Znanstveniki že opozarjajo, da bi to utegnilo imeti na podnebje v severnem Atlantiku občutne posledice, saj se bodo zaradi sprememb v temperaturi in gostoti morske vode najverjetneje spremenili ustaljeni oceanski tokovi.' (PARIS - A glacier of Luxembourg size broke off from the eastern coast of Antarctica two weeks ago. Scientists already warn that this could have significant consequences for the climate in the North Atlantic, as changes in temperature and sea water density will likely alter established ocean currents.)

Vir: Dnevnik.si (2010e).

Globalno segrevanje se na **negativne posledice za življenje ljudi** direktno naveže v štirih člankih:

- 'V delih Azije pa dvig morske gladine lahko *ogrozi preko 100 milijonov ljudi*' (Andrew Page v Dnevnik.si 2009e);
- *konflikti*: naslov 'Toplo podnebje je največji razlog za konflikte v subsaharski Afriki', kar je podrobneje obrazloženo v vodilu: 'Podnebje je glavni dejavnik za oborožene spopade v Afriki, kažejo raziskave. Globalno segrevanje v prihodnosti bo po vsej verjetnosti povečalo število žrtev spopadov med afriškimi ljudstvi' (Dnevnik.si 2009j).

Posledice in učinki globalnega segrevanja se večkrat pokažejo v navezavi z **ekonomsko in gospodarsko sfero**:

- naslov: 'EU poziva k *dodatnim 50 milijardam evrov naložb v nizkoogljične tehnologije*' (Dnevnik.si 2009b);
- 'Vpliv povišanja temperatur lahko *zamaja družbeno in gospodarsko stabilnost* in vodi v vse bolj protekcionistične odnose med državami' (Andrew Page v Dnevnik.si 2009e).

Veliko je strokovnega jezika s področja nizkoogljične tehnologije, ekonomije in gospodarstva, vendar se skozi tekste vseh novinarskih člankov kljub vsemu kaže novinarjeva izbira **senzacionalističnega besedišča, stilno zaznamovanih izrazov in retoričnih figur**, na podlagi česar se konstruira zeleni diskurz:

- senzacionalnost novinarskega poročanja in stilno zaznamovano besedišče: 'prebivalce *resno skrbi*' (Dnevnik.si 2009c); 'podnebna *katastrofa* bo postala *neizogibna*' (Dnevnik.si 2009č; Dnevnik.si 2009h); 'svetu *grozi podnebna katastrofa*' (Dnevnik.si 2009d); '*uničujoči* učinki dviga globalnih temperatur' (Dnevnik.si 2009e); '*skrivnostni* beli medvedi', turisti so se '*veselo* fotografirali', novinarji '*so bili obupani*', 'Klausovemu *trmastemu* boju proti *histeriji* glede globalnega segrevanja', polarnim medvedom se '*tali led pod nogami*', bele medvede je '*pregnalo*', '*tisti bolj neposlušni* (ljudje, oblečeni v medvede, op. a.) so kljub *grožnjam* organizatorja protesta' (Dnevnik.si 2009f); 'v javnost je *pricurljala* novica' (Dnevnik.si 2009g; Dnevnik.si 2009n); '*nova provokativna*

knjiga', skeptiki 'so svojo tezo o ohlajanju našega planeta zasnovali na *neverjetno toplih* temperaturah iz leta 1998' (Dnevnik.si 2009g); '*pičle štiri odstotke*' (Dnevnik.si 2009h); Španijo naj bi 'vedno višje temperature sčasoma *spremenile v puščavo*' (Dnevnik.si 2009i); '16,5 milijard *težek* sklad' (Dnevnik.si 2009k); '*škandal*', '*zarota*' (Dnevnik.si 2009l); 'pri ovcah *riganje*' (Dnevnik.si 2009m); 'podnebne spremembe *katastrofalnih razsežnosti*' (Dnevnik.si 2009n); 'drastične podnebne spremembe' (Dnevnik.si 2009p); '*maratonski proces* priprave' (Dnevnik.si 2010d); 'ledena gmota *v velikosti Luksemburga*' (Dnevnik.si 2010e);

- konotacija smrti: 'po vsej verjetnosti se bo *povečalo število žrtev* spopadov med afriškimi ljudstvi', bojevanje je '*zahtevalo že 200.000 žrtev*', 'to se bo verjetno poznalo na *človeških žrtvah*' (zaradi pomanjkanja hrane kot posledice globalnega segrevanja, op. a.) (Dnevnik.si 2009j);
- vojne metafore: '*spopadanje* s podnebnimi spremembami' (Dnevnik.si 2009b); '*boj* proti podnebnim spremembam' (Dnevnik.si 2009c; Dnevnik.si 2009č; Dnevnik.si 2009h; Dnevnik.si 2009k; Dnevnik.si 2009r; Dnevnik.si 2009p); '*boj* s posledicami podnebnim sprememb (Dnevnik.si 2009d); '*boju* proti hysteriji glede globalnega segrevanja', vztrajanje '*v borbi proti mitu* globalnega segrevanja' (Dnevnik.si 2009f); '*za boj* in prilagajanje posledicam' (Dnevnik.si 2009h);
- poosebljanje, pri katerih prevladuje poosebljanje držav, s čimer dobi ideja o državah kot pomembnih akterjev še dodatno težo: '*Norveška je prevzela* vodstvo' in 'industrializirane države bodo morale zmanjšati' (Dnevnik.si 2009c), '*Vrh Commonwealtha dviguje* upanje', '*razvite države so obljubile* pomoč', države kot '*globalni igralci*', 'Indija je doslej *vztrajala*' (Dnevnik.si 2009k);

Pogosta je uporaba **citativ**, s katerimi novinar podkrepi upovedano. Vsi citati analiziranih člankov (39 citativ; citati istega govornika v enem in istem članku niso upoštevani) so podani s strani avtoritete z znanstvenega, okoljevarstvenega ali političnega področja, od tega sta dva citata proti antropogenim podnebnim spremembam, ostalih 37 citativ pa v prid teorije. En citat se nanaša na 'vir, ki ni želel biti imenovan' (Dnevnik.si 2009a), trije pa so uporabljeni kot citiranje elektronskih sporočil med znanstveniki centra Hadley (Dnevnik.si 2009l). Veliko je tudi

novinarjevih sklicevanj na različne avtoritete in ne direktna uporaba citata, so pa skoraj vsa imena in priimki izpostavljenih posameznikov v člankih navedena v odebeljenem tisku. Primera citata:

- Kim Carstensen, vodja pobude za globalne podnebne spremembe pri WWF: 'Dosegli smo mejnik v zgodovini človeštva, in nimamo več veliko možnosti za preprečitev katastrofalnih podnebnih sprememb' (Dnevnik.si 2009č);
- Andrew Page, britanski veleposlanik v Sloveniji: 'V Evropi bi lahko trpeli posledice pomanjkanja vode, sušna obdobja bi postala intenzivnejša, gozdnih požarov pa bi bilo vsako leto več. V delih Azije pa dvig morske gladine lahko ogrozi preko 100 milijonov ljudi' (Dnevnik.si 2009e).

V analiziranih člankih se velikokrat omenja **Slovenija**, njena vključenost v podnebna pogajanja in dogovarjanja o zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov (sedem člankov) ter občutenje podnebnih sprememb na slovenskem (dva članka), Sloveniji pa sta posvečena celo dva samostojna članka z naslovoma:

- 'Slovenija je bila na podnebni konferenci ZB razglašena za državo s podnebno najbolj ozaveščenimi državljani' (Dnevnik.si 2010a);
- 'Globalno segrevanje čutimo tudi v Sloveniji: Leto 2009 eno izmed desetih najtoplejših v zgodovini', kjer novinar podrobno opiše vremensko stanje in temperaturne spremembe po posameznih slovenskih pokrajinah (Dnevnik.si 2010b).

Veliko se omenja slovenske akterje v boju proti podnebnim spremembam³⁶. Politični predstavniki so v člankih bolj v vlogi predstavitve slovenskih stališč in prizadevanj

---

³⁶ *Politični predstavniki*: evropski komisar za znanost in raziskave, Janez Potočnik (Dnevnik.si 2009b); različni predstavniki Ministrstva za okolje in prostor (Dnevnik.si 2009c; Dnevnik.si 2009e; Mazi 2009; Dnevnik.si 2009o), predsednik vlade Republike Slovenije, Borut Pahor (Dnevnik.si 2009c; Dnevnik.si 2009o; Dnevnik.si 2009r), predsednik Republike Slovenije, Danilo Türk (Dnevnik.si 2009c); zunanji minister Republike Slovenije (Dnevnik.si 2009o); minister za evropske zadeve in razvoj, Mitja Gaspari (Dnevnik.si 2009o).

Predstavniki organizacij in društev: vodja kampanj EU za Greenpeace Slovenija, Nina Štros (Dnevnik.si 2009c; Dnevnik.si 2009r); direktorica Slovenske fundacije za trajnostni razvoj Umanotera, Vida Ogorelec Wagner (Dnevnik.si 2009n); društvo za sonaravni razvoj Focus, Lidija Živžič (Mazi 2009).

glede globalnega segrevanja in zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov na različnih zasedanjih in srečanjih:

- 'Slovenija po besedah ministra za okolje in prostor Karla Erjavca odhaja na podnebna pogajanja z najvišjim ciljem v okviru EU, ki predvideva 30-odstotno zmanjšanje izpustov do leta 2020' in Erjavec je napovedal, da si bo Slovenija 'prizadevala, da bo sporazum čim prej sprejet' (Mazi 2009);
- 'Slovenija bo za pomoč državam v razvoju v boju proti podnebnim spremembam v prihodnjih treh letih prispevala osem milijonov evrov' (Borut Pahor v Dnevnik.si 2009r).

Predstavniki organizacij, društev in strokovne sfere pa so večinoma v vlogi kritiziranja neuspešnih političnih konferenc in opozarjanja na posledice globalnih sprememb. Nazoren prikaz in ostro kritiko nam poda vodilna zagovornica antropogenih vzrokov globalnega segrevanja v Sloveniji in članica Medvladnega odbora ZN za podnebne spremembe (IPCC), dr. Lučka Kajfež Bogataj. Novinar nam pove: 'Po njenih besedah *spravlja strokovnjake v obup dejstvo, da politiki znanstveni problem, ki je razmeroma jasen, rešujejo s pogajaji*. 'Naša hiša z več stanovalci gori. Kaj bi naredil vsak normalen človek? Poklical bi gasilce in vzel vedro z vodo', je dejala Kajfeževa in dodala: 'Pogajalci pa se usedejo za mizo in se najprej pogovarjajo o tem, kdo je zažgal. Medtem ko gori, se dogovarjajo, kdo bo plačal škodo in kako bodo pokopali žrtve, dva stanovalca pa tekata naokrog. Eden vpije, da ne gori, drugi pa, da se bo požar pogasil sam od sebe,' s čimer je namignila na ZDA, Kitajsko, Češko in Avstralijo' (Mazi 2009).

Globalno segrevanje **kot posledica in vzrok človeškega delovanja** se kaže v težnjah držav po zmanjšanju količine ogljikovega dioksida in močnih prizadevanjih za sklenitev ambicioznega mednarodnega dogovora o zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov, ki jih v tem obziru povzroča človeški dejavnik (18 člankov):

- 'EU si prizadeva za ambiciozen in celovit sporazum v Koebenhavnu, ki bo *preprečil, da bi svetovno segrevanje doseglo nevarne ravni*, ki so jih opredelili

---

Strokovna sfera: članica Medvladnega odbora ZN za podnebne spremembe (IPCC), dr. Lučka Kajfež Bogataj (Mazi 2009); operativni vodja slovenske delegacije v Koebenhavnu, Andrej Kranjc (Mazi 2009); socialni in politični filozof, dr. Igor Pribac (Mazi 2009).

znanstveniki, tj. več kot dve stopinji Celzija nad temperaturo iz *predindustrijskega obdobja*' (Dnevnik.si 2009c);

- 'Globalno segrevanje, ki je *posledica povečanih ogljikovih emisij v atmosferi*, je temperaturo Zemlje dvignilo za dve stopinji Celzija' (Dnevnik.si 2009č).

Diskurz antropogenih vzrokov globalnega segrevanja je prisoten tudi implicitno; preostali članki, ki globalno segrevanje tudi prikazujejo kot grožnjo in izpostavljajo prihajajoče posledice, so v poplavi člankov, ki antropogene vzroke zagovarjajo neposredno, vseeno obarvani z idejo o vplivu človeškega faktorja na podnebne spremembe (štirje članki: Dnevnik.si 2009g; Dnevnik.si 2009i; Dnevnik.si 2010b; Dnevnik.si 2010e).

Izmed vseh analiziranih v drugem časovnem obdobju se samo v enem članku naj ne bi kazala novinarjeva neopredelitev do obravnavane problematike. Gre za članek z naslovom

'Pod oknom češkega predsednika Klause protestirali skrivnostni beli medvedi' (Dnevnik.si 2009f),

v katerem je predstavljeno predsednikovo jasno izraženo stališče do antropogenega globalnega segrevanja, ki ga ne samo zanika, temveč označi za 'histerijo'. Novinar se v članku vseskozi sprašuje, čemu so pod njegovo okno prišli protestirati ljudje, oblečeni v bele medvede, kar naj bi ostala uganka tudi za novinarje, ki so bili fizično prisotni na lokaciji dogodka; ali predsednikovo stališče podpirajo ali zavračajo:

'Ljudje, preoblečeni v snežno bele medvede, so navdušili mimoidoči turiste, nikomur pa ni uspelo izvedeti, zakaj točno so se sploh zbrali pod Klausovim oknom' (Dnevnik.si 2009f).

Čeprav se po prebranem, da naj bi mu skupina skušala izročiti peticijo, v kateri ga je pozivala, 'naj vztraja v borbi proti mitu globalnega segrevanja', ne bi smelo biti več dvoma o njihovi poziciji. A vendar se novinarji kljub vsemu še vedno sprašujejo, čemu.

Takoj v naslednjem objavljenem članku pa se ideja o ohlajanju Zemlje, ki je v tistem času prišla v javnost, trdno zanika, kar nam dajo vedeti že v naslovu:

'Znanstveniki ne verjamejo v globalno ohlajanje našega planeta' (Dnevnik.si 2009g).

Že z izborom besedišča, kot je: novica je *pricurjajala*, 'svojo tezo o ohlajanju našega planeta so zasnovali na *neverjetno* toplih temperaturah iz leta 1998', ironičnosti v upovedanem: '*Le ena težava je*, omenjena teza ni resnična, menijo številni znanstveniki' in podobnem se v članku občuti novinarjev posmeh do pola znanstvenikov, ki so si v množičnih medijih upali izpostaviti svoje stališče do dominantnega diskurza o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja. Zanimiv je tudi nagovor vpletenih akterjev: medtem, ko je posmehovan pol označen za *skeptike*, pa so tisti, ki vpliv človeškega faktorja zagovarjajo, imenovani kot znanstveniki in strokovnjaki, ki so za nameček predstavljeni v velikem številu: 'menijo *številni znanstveniki*' in 'pričajo *številne študije strokovnjakov*' (Dnevnik.si 2009g).

Diskurz zanikanja antropogenih vzrokov globalnega segrevanja je predstavljen v štirih samostojnih člankih, med katerimi se v enem skuša povzročitelje hude napake braniti. *Prvi* članek, z naslovom

'Škandal: Britanski znanstveniki ponaredili dokumente o raziskavah podnebne segrevanja' (Dnevnik.si 2009l),

govori o vdoru krekerjev v računalniški sistem instituta Hadley oz. o začetku afere Climategate, vendar se novica v analiziranem mediju Dnevnik.si pojavi šele *deset* dni za objavo novice v velikih svetovnih medijskih hišah: BBC (BBC 2009), Guardian (Hickman in Randerson 2009) in The New York Times (Revkin C. 2009), to je 20. november, ki je v drugem analiziranem obdobju postavljen za vrh, kar je glede na kontroverznost, nepričakovanost, konfliktnost in pomembnost dogodka zelo dolgo reakcijsko obdobje novinarjev Dnevnika.si. Čeprav dogodek poimenujejo 'škandal', pa o tem poročajo samo v dotičnem članku.

Drugi se pojavi šele konec januarja (med prvim in drugim je kar *deset* člankov, ki se navezujejo na antropogene vzroke globalnega segrevanja) in govori o tem, kako je IPCC moral preklicati trditve, da se bodo himalajski ledeniki stopili do leta 2035, ker je šlo za napačne napovedi. Čeprav gre za hudo napako, s katero so prestrašili globalno javnost, pa članek skuša to omiliti. Že naslov nas usmerja k opravičilu in sočutju do storjenega:

'IPCC: Tudi znanstveniki, ki se ukvarjajo s podnebnimi spremembami, so samo ljudje' (Dnevnik.si 2010c),

vodilo članka pa je sestavljeno iz skoraj enakih besed:

'Tudi znanstveniki, ki se ukvarjajo s podnebnimi spremembami, so 'samo ljudje', ki se lahko zmotijo, tako kot vsi drugi, je dejal podpredsednik Medvladnega odbora ZN za podnebne spremembe (IPCC)' (Dnevnik.si 2010c).

Veliko bolj kontroverzni so naslovi člankov, ki podpirajo tezo o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja. Ko se zgodi, da se novinar dotakne nasprotnega pola problematike, je naslov kot najvplivnejši del novinarskega članka upovedan v nevtralnem tonu ali se v njem celo čuti opravičilo za storjeno napako. Poleg tega se o spodbijanju do sedaj dominantnega diskurza o človeških vzrokih za zemeljsko temperaturno segrevanje ponovno poroča šele dolgo po tem, ko je dogodek obelodanjen v tujih medijskih hišah: BBC je novico objavil že 9. decembra 2009 (Bagla 2009), The New York Times 18. januarja 2010 (Rosenthal 2010), Guardian pa 20. januarja 2010 (Carrington 2010). Dnevnik.si novico objavi šele šest dni za tem.

Tretji in četrti članek se pojavita kmalu za tem in v zaporedju, v obeh pa je jasno reprezentiran diskurz zanikanja antropogenih vzrokov globalnega segrevanja:

- naslov: 'Po podatkih znanstvenikov se temperature niso spremenile že petnajst let' (Dnevnik.si 2010č) in
- naslov: 'Globalno segrevanje: IPP je merilne postaje nameščal v bližino toplih objektov' (Dnevnik.si 2010d).

Objavljena sta dan po tem, ko je Phill Jones, direktor podnebnega centra Hadley, v intervjuju za BBC eksplicitno priznal, da je bilo ogrevanje v obdobjih 1860-1880, 1910-1940, 1975-1998 ogrevanje statistično enako, da od leta 1995 ni nobenega statistično značilnega ogrevanja in da se od 2002. leta ozračje ohlaja (v Alkalaj 2010, 28). V analiziranem članku se to predstavi tako:

'Jones pojasnjuje, da naj bi bilo Zemljino ozračje v srednjem veku toplejše kot je danes, iz česar sledi, da globalno segrevanje planeta ni posledica človeškega napredka. Jones še podaja, da v zadnjih 15 letih ni bilo omembe vrednih sprememb pri segrevanju ozračja', v članku pa je navedeno tudi Jonesovo

izgovarjanje o nezmožnosti posredovanja pridobljenih informacij javnosti, ker naj bi jih izgubil (Dnevnik.si 2010č);

Izhajajoč iz britanskega časnika Telegraph pa v članku dan kasneje poročajo, da so

'podatki o globalnem segrevanju, ki jih v svojih poročilih navaja Medvladna skupina ZN o podnebnih spremembah (IPCC), čedalje bolj negotovi,'

kar poleg vsebine podkrepita še naslova odstavkov: 'Napaka ni prva' in 'Napaka zbudila pozornost skeptikov' (Dnevnik.si 2010d).

Diskurz zanikanja antropogenih vzrokov globalnega segrevanja se kmalu prekine in je v članku z naslovom 'Negotova usoda podnebnega dogovora' (Mazi 2010) zasenčen z novinarjevim podajanjem svojega stališča do nedavnih dogodkov v vodilu:

'Tudi številne afere, ki so po konferenci v Kopenhavnu privrele na dan v zvezi z medvladnim odborom ZN za podnebne spremembe (IPCC), niso kaj prida pripomogle k temu, da se pred dnevi od Antarktike ne bi odlomila ledena gora, težka približno milijardo ton' (Mazi 2010).

Podajanje znanstvenih dokazov o resničnosti segrevanja zemeljskega ozračja in prizadevanj za sklenitev mednarodnega dogovora o zmanjšanju emisij so tako ponovno v polnem teku.

Diskurz zanikanja antropogenih vzrokov globalnega segrevanja se pojavi še dvakrat, in sicer v odstavku dveh člankov:

- v odstavku z naslovom 'Vaclav Klaus je nevarnosti segrevanja označil za mit' (Dnevnik.si 2009n) in
- v odstavku z naslovom 'Zaupanje v klimatologe se je zmanjšalo: Savdska Arabija opozorila na afero Clilmategate', ob tem pa Rajendra Pachuri, predsednik IPCC, afero označi 'kot poskus diskreditacije IPCC' in trdil, da so 'znanstvena dognanja in dokazi pošteni, nevtralni in objektivni'. V članku nadalje navajajo: 'Strokovnjaki poudarjajo, da je afera zgolj popačenje znanstvenih dejstev' (Dnevnik.si 2009r).

S **fotografijo** nista opremljena dva izmed 31 analiziranih novinarskih člankov, z uporabo razlagalnega teksta pod njimi pa toliko bolj pomembno dopolnjujejo ali

stopnjujejo upovedano vsebino v besedilu člankov in s tem pripomorejo k diskurzivni konstrukciji zelene vsebine. V razlagalnem tekstu pod fotografijo se dvakrat pojavi enak tekst kot v besedilu članka (Dnevnik.si 2009d; Dnevnik.si 2009l), večinoma pa gre za krajše povzetke teksta iz vodila ali preostalega teksta v članku. V tekstih pod fotografijami je pogosta uporaba stilno zaznamovanega besedišča, ki uporabljeni fotografiji in vsebini članka dodajo večjo težo. Zanimiva je uporaba sarkastičnega retoričnega vprašanja z uporabo izraza 'riganje', kjer gre za nizki pomenski kvalifikator (glej Sliko 4.4).

Slika 4.4: Sarkastično retorično vprašanje z uporabo nizkega pomenskega kvalifikatorja

Vir: Dnevnik.si (2009m).

Fotografije so večinoma le simbolične (fotografije v 26-ih člankih) in izbrane zato, da vsebinsko podprejo besedilo članka. Manj je takih (pet fotografij v skupaj treh člankih), ki so bile posnete prav za priložnost predstavljene vsebine v posameznih člankih. Med fotografijami v smislu dopolnjevanja člankarske vsebine izstopa fotografija umetniške instalacije Vincenta Huanga, ki glede na podano vsebino besedila predstavlja čisto nasproten pomen. Članek namreč govori o čedalje manj kredibilni poziciji znanstvenikov IPCC, saj naj bi pri pridobivanju podatkov merilne postaje postavljali v bližino toplih objektov, zaradi česar naj pridobljeni rezultati ne bi bili verodostojni, instalacija pa prikazuje neprijeten konec polarnih živali zaradi (človeškega) segrevanja ozračja (glej Sliko 4.5).

Slika 4.5: Nasproten vsebinski pomen fotografije glede na besedilo članka

Globalno segrevanje: IPCC je merilne postaje nameščal v bližino toplih objektov

Znanost in tehnologije - ponedeljek, 15.02.2010 19:20 Všeč mi je

Tekst: (sta)

LONDON - Podatki o globalnem segrevanju, ki jih v svojih poročilih navaja Mednarodna skupina ZN o podnebni spremembi (IPCC), so čedalje bolj negotovi, v današnji izdaji poroča britanski časnik Telegraph. Poročilo ameriškega meteorologa Anthonyja Watta namreč kaže, da je IPCC številne merilne postaje postavil v bližino stavb in naprav, ki oddajajo toploto.

Umetniška instalacija Vincenta Huanga v Londonu. (Foto: Reuters)

Natisni Pošlji Povečaj pisavo

Top iz rubrike Zadnje objavljeno

Slovenski študentje so znova dokazali, da so najboljši na področju sintezne biologije

Papež Benedikt XVI.: Mladi zaradi interneta postajajo vse bolj otopeni in osamljeni

Okoljevarstvene skupine sprašujejo, če se je svet

Vir: Dnevnik.si (2010d).

Količina novinarskih člankov, ki v ospredje postavljajo nasprotna mnenja o vzrokih globalnega segrevanja, se je po razkritju napak raziskovalnega centra Hadley dne 20. oz. 30. novembra (z objavo novice na Dnevnik.si) res povečala, vendar zaradi še vedno izredno visokega števila člankov, ki predstavljajo antropogene vzroke, vidno posmehljivega odnosa do skeptikov in splošnega močnejšega poudarjanja doslej dominantno zagovarjane teorije, diskurz nasprotovanja antropogenim vzrokom izgubi na svoji teži. Kakor da bi novinarji le številčno želeli upravičiti svoje poslanstvo po informiranju javnosti, medtem ko z novinarjevim surovim podajanjem *domnevnih* napak, posmehovanjem in vidnim podpiranjem teorije človeških vzrokov dejanskega vpliva ti članki pravzaprav nimajo. Diskurz o antropogenem globalnem segrevanju je tako kljub odkritju hude napake in zavajanju globalne javnosti še vedno ostal dominanten in v javnosti dojet kot sprejet konsenz.

4.5 Mediji podlegli dominantnemu okvirju globalnega segrevanja

V medijskem poročanju o globalnem segrevanju med obdobjema junij 2007 - julij 2008 in oktober 2009 - april 2010 so opazne določene razlike, vendar lahko na podlagi analize rečemo, da v obeh močno prevladuje **diskurz opozarjanja in svarjenja na prihajajoče katastrofe, diskurz groženj in skrbi** (v 27 od 28 člankov v prvem obdobju in v 26 od 31 člankov v drugem obdobju), ki sta velikokrat izpostavljena eksplicitno, neposredno pa ju je čutiti skozi večino analiziranih člankov.

Reprezentacija katastrofalnih posledic globalnega segrevanja, ki bodo po upovedanih besedah člankov Dnevnik.si v prihodnosti še večje, če ga s svojim delovanjem ne bomo omejili, je v prvem analiziranem časovnem obdobju predstavljena skozi naravne katastrofe, v drugem pa se kaže v številnih srečanjih in zasedanjih držav, ki stremijo k sklenitvi mednarodnega dogovora o zmanjšanju toplogrednih emisij. V *prvem* časovnem okvirju je **diskurz vzroka za številne vremenske in naravne pojave** tudi najbolj pogosto predstavljena tema, saj o tem govori kar tretjina vseh analiziranih člankov (o taljenju ledu kar 12 člankov). Poudarja se ogroženost življenja ljudi, izumrtje živalskih in rastlinskih vrst ter vedno hitrejši prihod vedno večjih katastrof, če globalnega segrevanja ne bomo ustavili.

Za razliko od člankov prvega analiziranega obdobja se v drugem novinarski članki tematike taljenja ledu komaj dotaknejo: taljenje ledu in posledično premik velike ledene gore se od 31 analiziranih člankov kot samostojna tema članka pojavi samo enkrat, sta pa grožnja in tveganje toliko intenzivneje predstavljena. Tudi negativne posledice globalnega segrevanja za življenje ljudi se omenja manj številčno. V *drugem* analiziranem časovnem okvirju tako prevladuje **diskurz »dogovarjanja«: prizadevanja za sklenitev zavezujočega mednarodnega podnebnega dogovora o zmanjšanju toplogrednih plinov** in v tem obziru poročanje o različnih aktivnih ukrepih ključnih akterjev (polovica člankov) ter številna okoljska srečanja in zasedanja, med katerimi prevladuje poročanje o **podnebnem vrhu Združenih narodov v Kopenhavnu**, ki je omenjen v polovici analiziranih člankov (kot samostojna tema ali omemba v drugih člankih). V tem obziru je v drugem obdobju navezava globalnega segrevanja na gospodarsko in ekonomsko sfero zelo močna in pogosta, za razliko od prvega analiziranega obdobja, kjer se gospodarstva in ekonomije dotaknejo samo v dveh člankih.

Naslovi in vodila v obeh analiziranih časovnih okvirjih so zelo močni, senzacionalistični in s svojo intenzivno retoriko brez težav vzbudijo pozornost bralca. K temu veliko pripomore uporaba trdilnika, ki upovedano brez kompromisov postavi v nevprašljiv položaj. Trdilnik ima največjo težo v naslovih člankov, kar pripomore k dojetanju globalnega segrevanja kot *dejstvo*, ki je že med nami in je zato neizogibno (26 od 28 člankov prvega analiziranega okvira). Izbira senzacionalističnega besedišča, stilno zaznamovanih izrazov in retoričnih figur je v obeh analiziranih obdobjih zelo pogosta praksa, vendar za občutek bolj prisotna v člankih prvega časovnega okvirja, saj se v drugem novinarji pogosto polaščajo strokovnega jezika s področja nizkoogljicne tehnologije, gospodarstva in ekonomije. Izredno močna v obeh časovnih okvirjih je tudi prisotnost avtoritete z znanstvenega, političnega, okoljevarstvenega področja, v večini primerov je za citat izbrana ena izmed avtoritet ali več od njih, število citatov pa je bistveno večje v drugem analiziranem časovnem okvirju. Uporaba fotografije kot močnega orodja pri utrjevanju člankarske vsebine je v obeh primerih stalnica in v čigar izbiri se večinoma kaže želja po doseganju močnega in senzacionalističnega občutka.

Diskurz antropogenega globalnega segrevanja se v *prvem* analiziranem obdobju neposredno upove v tretjini člankov, je pa implicitno prisoten skozi vse podobno obarvane preostale članke, poleg tega sta Al Gore in IPCC kot izredno pomembna zagovornika človeških vzrokov podnebnih sprememb v treh člankih vedno predstavljena kot verodostojni avtoriteti, podkovani s številnimi znanstvenimi podatki in rezultati. V *drugem* analiziranem časovnem okvirju se globalno segrevanje kot posledica in vzrok človeškega delovanja kaže v težnjah držav po zmanjšanju količine ogljikovega dioksida in močnih prizadevanjih za sklenitev ambicioznega mednarodnega dogovora, o čemer poročata skoraj dve tretjini člankov.

V *prvem* analiziranem časovnem okvirju s svojo vsebino izstopata članka z **omiljeno vsebino glede negativnih razsežnosti** globalnega segrevanja, ki se pojavita v obdobju *po* prestižni podelitvi Nobelove nagrade za mir, vendar v svojem bistvu ne predstavljata grožnje dominantnemu diskurzu o antropogenih vzrokih podnebnih sprememb (v prvem je namreč poleg izbire rubrike skupina znanstvenikov, ki se z antropogenimi vzroki (v celoti) ne strinja, predstavljena nespoštljivo in posmehljivo, v drugem pa gre le za drugačen, optimističen pristop Islandskega naroda do globalnega segrevanja, je pa vsebina vseeno implicitno prikazana kot posledica človeškega delovanja na segrevanje zemeljskih temperatur). V *drugem* postavljenem časovnem okvirju je po pričakovanjih

člankov z vsebino, ki skušajo predstaviti drugo plat problema, več. **Diskurz zanikanja antropogenih vzrokov globalnega segrevanja** je predstavljen v štirih samostojnih člankih, vendar se ta diskurz zaradi načina novinarskega poročanja ter večje poplave in poudarka na člankih o antropogenih vzrokih izgubi. Posebnost drugega analiziranega časovnega okvira je pogosto omenjanje Slovenije, njena vključenost v podnebna pogajanja in dogovarjanja o zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov ter občutenje podnebnih sprememb na slovenskem, Sloveniji v povezavi z globalnim segrevanjem sta posvečena celo samostojna. Pogosto omenjanje Slovenije, stališč ključnih strokovnih slovenskih predstavnikov, med katerimi vsi zagovarjajo stališče o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja, opozarjajo na njegove drastične posledice in kritizirajo počasno delovanje političnih akterjev, in slovenskih politikov, ki si prizadevajo za vključenost naše države pri pogajanjih in s tem našemu prispevanju k boljšemu jutri planeta Zemlje, v bralcih zagotovo vzbudi občutek izredne pomembnosti globalne problematike in potrebo, da se vse moči upre v njeno razrešitev.

Glede na medijsko reprezentacijo dogodkov, povezanih z globalnim segrevanjem, v *prvem* analiziranem časovnem obdobju vprašanja glede vzrokov in posledic globalnega segrevanja sploh ne moremo označiti kot problematiko, saj se z izključitvijo medijske predstavitve skeptičnih znanstvenikov in s tem predstavitvijo samo enega mnenja tematika v javnosti ne pokaže kot problem, temveč kot sklepčno znanstveno dejstvo, s katerim se je poistovetila celotna znanstvena sfera. Glede na prvo analizirano časovno obdobje lahko tako sklepamo, da so bralci globalno segrevanje dojemali kot že v znanstveni sferi uveljavljen **konsenz** ter prisotno grožnjo in tveganje. Podobno lahko trdimo tudi za *drugi* analiziran časovni okvir, saj bi objavljene vsebine s svojim močnim, pomembnim in v končni fazi tudi senzacionalističnim nabojem lahko močno izpodrinile dominantni diskurz o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja. Vendar pa dobimo občutek, da se kljub veliki in šokantni novici o prikrivanju in prirejanju tako relevantnih informacij, novinarji niso želeli postaviti na stran medijsko manj reprezentiranega mnenja. V člankih je tako viden posmehljiv odnos do skeptikov, kar v končni fazi pripelje do tega, da splošni javnosti niti ni podeljena možnost, da bi jih lahko jemali resno. Problem se ovije v paradoks in mnenje šibkejšega je tako s pomočjo četrte veje oblasti dejansko - utišano.

Rezultati analize dveh postavljenih časovnih okvirjev so o novinarskem poročanju Dnevnika.si o problematiki globalnega segrevanja pokazali sliko, ki je bila drugačna od

pričakovanega. Podelitev prestižne nagrade namreč ni imela velikega pomena na povečanje števila novinarskih člankov o antropogenih vzrokih, poročanje očitno dominantnega diskurza je bilo pred in po postavljenem vrhu analiziranega časovnega obdobja bolj ali manj enako. To si lahko razlagamo s tem, da je že pred postavljenim začetkom empirične analize, junija 2007, med novinarskim poročanjem na novičarskem portalu Dnevnik.si prevladovalo poročanje o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja, drugi mnenjski pol se sploh ni pojavljal. Praksa je torej verjetno bila že tako trdno ustaljena, da sama podelitev Nobelove nagrade za mir ni imela nobene šokantne vrednosti za medijski svet. K temu vsesplošnemu dojetanju globalnega segrevanja kot posledice človeškega delovanja je prav gotovo pomembno prispeval Al Gorov dokumentarec *Neprijetna resnica*, vsi lobiji, učinkovita promocija in natančno dodelan načrt odnosov z javnostmi, kar je film poneslo na vrh svetovne slave. Diskurz antropogenih vzrokov globalnega segrevanja se je očitno tako globoko zasedel v zavest svetovne javne sfere, da si ob odkritju zavajanja javnosti ključne avtoritetne institucije, Medvladnega foruma Združenih narodov o podnebnih spremembah, niti novinarji niso mogli opomoči in izpolniti svoje primarne funkcije po nevtralnem posredovanju informacij, ali še več, novinarskem raziskovanju. Seveda pri analizi dveh postavljenih časovnih okvirjev, ki je skupaj zajemala 59 novinarskih člankov, rezultatov ne gre posploševati na celotno novinarsko prakso spletnega portala Dnevnik.si, saj vanjo niso bile zajete vse rubrike, ter poročanje slovenske novinarske stroke na splošno. Glede na relativno skromen vzorec analiziranih tekstov so pridobljene ugotovitve relativne.

Zanimivo za oba analizirana časovna okvirja je tudi dejstvo, da se popolnoma vsi analizirani članki poslužujejo **epizodičnega uokvirjanja** globalnega segrevanja; njihovo poročanje torej temelji na konkretnih dogodkih, s čimer po Iyengarju v bralcih izbudijo potrebo, da krivdo za nastalo situacijo pripišejo posameznikom in ne družbi ali političnim institucijam. To še posebno velja za prvi analiziran časovni okvir, kjer prevladujejo novice o naravnih katastrofah, manj pa bi to lahko pripisali člankom drugega časovnega obdobja, saj se zaradi večinskega poročanja o državnih in političnih akterjih ter njihove nezmožnosti za rešitev globalnega problema krivda od posameznikov počasi prenaša prav nanje.

5 Zaključek

»Nobena znanost ni odporna na okužbe s politiko in pokvarjenost oblasti.«

(Jacob Bronowski v Alkalaj 2010, 33)

Ljudje se o segrevanju zemeljskega ozračja v precejšnji meri seznanjamo preko uporabe množičnih medijev. Kot so pokazale številne raziskave, množični mediji pomembno vplivajo na dojetanje širše javnosti o globalnem segrevanju, so odločilnega pomena pri uokvirjanju okoljevarstvenih tem (Anderson v Olausson 2009, 422) in kot taki nosijo veliko odgovornost za ustvarjanje kot tudi reševanje družbenih problemov (Iyengar v Olausson 2009, 422). Tako kot v študijah Olaussonove (2009) ter Einsiedlerja in Coughlanda (v Olausson 2009) je tudi moja analiza pokazala, da so okoljevarstvene teme prežete z negativnostjo, so strah vzbujajoče, globalno segrevanje pa se eksplicitno povezuje z resnimi tveganji in drugimi nevarnostmi. S senzacionalističnimi orodji se je znanstvena hipoteza o segrevanju zemeljskega ozračja preobrazila v splošno napoved o prihajajoči klimatski katastrofi, alternativnih diskurzov pa Dnevnik.si v svojih člankih skoraj da ni ponujal. V obeh analiziranih časovnih okvirjih sta tako prevladovala **diskurz opozarjanja in svarjenja na prihajajoče katastrofe, diskurz groženj in skrbi**, zelo močno prisoten pa je bil tudi **diskurz antropogenih vzrokov globalnega segrevanja**.

Analiza novinarskih člankov Dnevnik.si, ki so poročali o globalnem segrevanju, je tako potrdila družbeno vlogo novinarjev po Splichalu: da kot »četrti stan« ali »pes čuvaj« soustvarjajo oblast in v njej sodelujejo (Splichal 2000). S prevladujočim poročanjem antropogenih vzrokov globalnega segrevanja, senzacionalizmom, stilno zaznamovanim besediščem, jasno podporo dominantnega stališča o človeškem vplivu na globalne spremembe in z nespoštljivo retoriko pri predstavljanju druge plati znanstvenikov so zagotovo vplivali na vsesplošno dojetanje javnosti, da je antropogeno globalno segrevanje posledica človeškega delovanja in da je takojšnje ukrepanje neizogibno. Množični mediji bi morali protihegemoničnim glasovom pomagati biti slišani in s tem razširiti ideološke okvirje, vendar v analiziranih člankih o tem ni skoraj nobenega sledu.

Opozorjanje na posledice človeškega neukrepanja na učinke globalnega segrevanja je zadnja leta polnil agendo množičnih medijev, programe političnih strank, da smo se lahko seznanili s številnimi katastrofami, ki nas bodo doletele, če se izpuste toplogrednih plinov ne bo zmanjšalo. Pri tem je glavna odgovornost slonela na aktivnostih posameznih držav oz. tistih industrijsko najbolj razvitih. Zavlačevanje znanstvenikov pri doseganju konsenza, odkritje potvarjanja podatkov in rezultatov meritev raziskovalnega centra Hadley, neodstop odgovornih za zagrešene napake in zavajanje javnosti je zagotovo vplivalo na že močno načeto avtoriteto, kredibilnost in objektivnost predstavnikov znanstvene sfere.

»Resnici« o globalnem segrevanju je težko priti do dna. Zadnje čase so vedno glasnejši skeptiki o antropogenih vzrokih globalnega segrevanja, ki v tem ne vidijo znanosti, temveč le politiko. Kljub številnim ugotovljenim meritvenim napakam, drugi prikazani plati zgodbe, da naj bi se ozračje ob koncu 20. stoletja dejansko ohlajalo, zaradi česar se nam morda obeta celo *ledena* doba, številnim argumentom, ki izpodbijajo že osnovne teze zagovornikov antropogenih vzrokov in temeljne razloge za oblikovanje Kjotskega protokola, pa politika vztraja s svojimi načrti o uvajanju nizkoogljičnih tehnologij in z ukrepi povečanja obdavčitve prebivalstva. »Če bi Medvladna komisija za podnebne spremembe ugotovila, da so človeški vplivi na zemeljsko klimo zanemarljivi, bi s tem dejansko zanimala potrebo po lastnem obstoju« (Alkalaj 2010, 24), tega si pa verjetno ne želi. Nekateri avtorji, ki pišejo o nevarnosti na splošno, menijo, da živimo v 'dobi strahov' in da je globalno segrevanje le eno izmed njih (v Giddens 2009, 23). Ti strahovi, ki so se v večini primerov izkazali za neutemeljene, so postali del našega vsakdanjika, »od misterioznih in smrtonosnih novih virusov ter bakterij v naši hrani, /.../ do toksičnih substanc v naših domovih in na delovnih mestih, s skupnih vrhuncem v ultimativnih apokaliptičnih vizijah, začaranih s strahom do globalnega segrevanja« (Booker in North v Giddens 2009, 24). »Politika strahu³⁷ je prevzela dominantno vlogo javnega življenja zahodnih civilizacij« (Furedi 2005, 1), pri čemer »politične elite, javne

---

³⁷ Pri politiki strahu gre za to, da »politiki zavedno manipulirajo z zaskrbljenostjo ljudi, da bi dosegli svoje cilje« (Furedi 2005, 123) in je po mnenju nekaterih postala dominantna javnega življenja v obdobju po 9. septembru. Politika je dobila predznak nesmiselnosti, ljudem pa je vedno bolj dodeljena pasivna vloga in fatalizem, kar Furedi imenuje 'konzervativnost strahu', zaradi česar se ljudje namesto akcije raje umaknejo iz javnega življenja. Na razbohotenje moči politike strahu vpliva današnja kulturna klima in dojemanje ljudi kot izredno ranljive objekte. Avtor rešitev vidi v humaniziranju našega obstoja.

osebnosti in množični mediji nosijo direktno krivdo za uporabo strahu pri promoviranju njihove agende« (Furedi 2005, 123).

Za boljše razumevanje vpliva množičnih medijev na dojetanje globalnega segrevanja pri nas in globljega vpogleda bi bilo treba diskurzivno analizirati tudi druge slovenske množične medije, povečati obdobje analize, analizo pa razširiti tudi izven okvira spletnih verzij časopisov. Kot vemo je televizija s svojimi vizualno-zvočnimi tehnikami in učinki specifičnega pomena pri percepciji upovedanega, gledanost informativnih oddaj na RTV Slovenija in POP TV pa velika. Zaradi razlik med vrstami množičnih medijev pa bi bilo zanimivo narediti primerjalno analizo in to povezati z morebitno politično usmerjenostjo posameznih medijev, kar bi zagotovo prineslo nove, kritične rezultate.

Naše življenje in poglede na svet prežema kulturni relativizem. »Stvari same na sebi - predmeti, ljudje in dogodki v svetu – nimajo nikakršnega določenega, dokončnega ali resničnega pomena. Mi smo tisti – v družbi, v človeških kulturah – ki stvarjem dajemo pomen, ki označujemo. Zato se pomeni venomer spreminjajo, iz ene kulture v drugo in iz obdobja v obdobje« (v Hall 2004, 82). Trenutno kaže, da bomo vzrokom za globalno segrevanje pripisali drugačne predznake, kot smo jih zaradi hegemoničnih okov pripisovali do sedaj. Morda prehajamo v obdobje, ko bo zaenkrat dominantni diskurz antropogenih vzrokov globalnega segrevanja prešel v pozabo in se bo visoko opevalo naravne, sončne vplive na temperaturne spremembe in grožnje videlo v številu njegovih peg, težavo pa nam bo namesto globalnega segrevanja predstavljalo globalno ohlajanje. Katero stališče bo po bitki prevzelo dominantno pozicijo in ali je globalno segrevanje morda res le en od trenutnih strahov, bodo pokazala naslednja desetletja.

6 Literatura

1. Alkalaj, Mišo. 2010. *Podnebna prevara*. Ljubljana: Orbis.
2. Allan, Stuart. 2004. *News culture*. Maidenhead, New York: Open University Press.
3. BBC. 2009. *Hackers target leading climate research unit*. Dostopno prek: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8370282.stm> (22. november 2010).
4. Bagla, Pallava. 2009. *Himalayan glaciers melting deadline 'a mistake'*. Dostopno prek: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8387737.stm> (30. november 2010).
5. Boykoff, Maxwell T. 2008. Lost in translation? United States television news coverage of anthropogenic climate change, 1995-2004. *Climatic Change* 86: 1-11.
6. Brossard, Dominique, James Shanahan in Katherine McComas. 2004. Are Issue-Cycles Culturally Constructed? A comparison of French and American Coverage of Global Climate Change. *Mass communication & Society* 7 (3): 359-377.
7. Burr, Vivien. 1998. Overview: Realism, Relativism, Social Constructionism and Discourse. V *Social sonstructionism, Discourse and Realism*, ur. Ian Parker, 13-26. Cambridge: University Press.
8. --- 2000. *An Introduction to Social Constructionism*. London, New York: Routledge.
9. --- 2003. *Social Constructionism*. London, New York: Routledge.
10. Carrington, Damian. 2010. IPCC officials admit mistake over melting Himalayan glaciers. *Guardian*, 20. januar. Dostopno prek: <http://www.guardian.co.uk/environment/2010/jan/20/ipcc-himalayan-glaciers-mistake> (30. november 2010).
11. Center for Science & Technology Policy Research. 2010. *Media coverage of climate change/global warming*. Dostopno prek: http://sciencepolicy.colorado.edu/media_coverage/index.html (15. december 2010).
12. Corbett, Julia B. in Jessica L. Durfee. 2004. Testing Public (Un)Certainty: Media Representations of Global Warming. *Science Communication* 26 (2): 129-151.
13. Dearing, W. James in Everett M. Rogers. 1996. *Agenda-Setting*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage publications, Inc.
14. *Dnevnik.si*. Dostopno prek: <http://druzba.dnevnik.si/edicije/dnevnik> (5. november 2010).
15. --- 2007a. OZN: Taljenje ledu pospešuje globalno segrevanje (4. junij). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/249520> (14. april 2010).

16. --- 2007b. Geologi pojasnili skrivnost izginulega jezera (5. julij). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/255641> (14. april 2010).
17. --- 2007c. Tudi kitajske znanstvenike straši globalno segrevanje (16. julij). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/257649> (14. april 2010).
18. --- 2007č. Temperatura zaradi globalnega segrevanja najhitreje narašča v Tibetu, kjer grozi suša (23. julij). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/258879> (15. april 2010).
19. --- 2007d. Posledice globalnega segrevanja bodo najhuje prizadele Afriko (6. september). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/267121> (14. april 2010).
20. --- 2007e. Globalno segrevanje dokončno 'odprlo' Severozahogni prehod (17. september). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/269154> (15. april 2010).
21. --- 2007f. Video: Visoke temperature na Zemlji topijo *večni* led v Rusiji (18. september). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/269377> (14. april 2010).
22. --- 2007g. Zaradi segrevanja Zemlje rekordno malo arktičnega ledu (21. september). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/tehnologije/270166/> (16. april 2010).
23. --- 2007h. Gore: Nobelova nagrada priložnost za dvig svetovne zavesti (15. Oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/274947> (12. oktober 2010).
24. --- 2007i. Azija vse bolj trpi zaradi globalnega segrevanja (5. november). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/278829> (15. april 2010).
25. --- 2007j. Pogovori na Baliu v iskanju novega okoljskega zavezništva (3. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/284726> (12. oktober 2010).
26. --- 2007k. IPCC bo reševala novo podnebno uganko: taljenje grenlandskega ledu (7. december). Dostopno prek: <http://cm.dnevnik.si/novice/znanost/285854> (15. april 2010).
27. --- 2007l. Globalno segrevanje: Al Gore vidi upanje v 'moči ljudstva' (10. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/286288> (12. oktober 2010).

28. --- 2007m. Pingvinom na Antarktiki zaradi vse višjih temperatur grozi izumrtje (10. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/286322> (15. april 2010).
29. --- 2007n. Grenlandija: Led se tali rekordno hitro, letos ga je 10 odstotkov manj kot lani (11. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/tehnologije/286490/> (15. april 2010).
30. --- 2007o. Kitajska do leta 2030 ostala brez zalog vode (14. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/287359> (15. april 2010).
31. --- 2007p. Globalno segrevanje bo Božička kmalu prisililo nositi kratke hlače (17. december). Dostopno prek: <http://narocanje.dnevnik.si/novice/znanost/287750> (14. april 2010).
32. --- 2008a. Globalno segrevanje bi lahko tudi reševalo življenja (12. februar). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/zdravje/298387> (15. april 2010).
33. --- 2008b. Globalno segrevanje ogroža življenje morskih živali na Antarktiki (18. februar). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/299547> (15. april 2010).
34. --- 2008c. Znanstveniki so skeptični glede Al Gorejevega videnja klimatskih sprememb (4. marec). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/estrada/303010> (15. april 2010).
35. --- 2008č. Posel: Islandci so v učinkih globalnega segrevanja našli ekonomske ugodnosti (7. april). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/310533> (15. april).
36. --- 2008d. Japonski znanstveniki svarijo pred hitrim taljenjem arktičnega ledu (12. maj). Dostopno prek: <http://moj.dnevnik.si/novice/znanost/318735> (12. oktober).
37. --- 2008e. Bo smučanje pod 1200 metri kmalu le še preteklost? (22. maj). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/321383> (15. april 2010).
38. --- 2008f. Na Japonskem o posledicah globalnega segrevanja za Zemljo (24. maj). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/321848> (12. oktober 2010).
39. --- 2009a. Segrevanje ozračja: Maldivski ministri opravljajo potapljaške tečaje pred povodnim sestankom (5. oktober). Dostopno prek: <http://moj.dnevnik.si/novice/neverjetno/1042304514> (11. oktober 2010).
40. --- 2009b. EU poziva k dodatnim 50 milijardam evrov naložb v nizkoogljične tehnologije (7. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/eu/1042305162> (11. oktober 2010).

41. --- 2009c. Norveška bo prevzela vodstvo pri ciljih zmanjševanja emisij (9. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042305656> (12. oktober 2010).
42. --- 2009č. WWF: Svet ima pet let časa, da začne z zniževanjem ogljikovih emisij (19. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042308033> (12. oktober 2010).
43. --- 2009d. Gordon Brown: Ko bo podnebna škoda storjena, je mednarodni sporazum ne bo več popravil (19. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042308065> (12. oktober 2010).
44. --- 2009e. Britanski veleposlanik Kusu predal zemljevid posledic segrevanja (22. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042309196> (12. oktober 2010).
45. --- 2009f. Pod oknom češkega predsednika Klause protestirali skrivnostni beli medvedi (26. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/neverjetno/1042310109> (11. oktober 2010).
46. --- 2009g. Znanstveniki ne verjamejo v globalno ohlajanje našega planeta (27. oktober). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042310535> (11. oktober 2010).
47. --- 2009h. Zasedanje v Barceloni brez zavezujočih sklepov za Kopenhagen (6. november). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/1042313150> (11. oktober 2010).
48. --- 2009i. Podnebne spremembe bodo kmalu začele vplivati na veliko pomanjkanje hrane in višje zavarovalne premije (17. november). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042315766> (12. oktober 2010).
49. --- 2009j. Toplo podnebje je največji razlog za konflikte v subsaharski Afriki (25. november). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/1042318030> (12. oktober 2010).
50. --- 2009k. Vrh Commonwealtha dviguje upanje pred Kopenhagenom, da bo nov globalni dogovor sprejet (28. november). Dostopno prek: <http://moj.dnevnik.si/novice/svet/1042318937> (12. oktober 2010).
51. --- 2009l. Škandal: Britanski znanstveniki ponaredili dokumente o raziskavah podnebnega segrevanja (30. november). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042319202> (12. oktober 2010).

52. --- 2009m. Odgovor Avstralcev na globalno segrevanje: Strokovnjaki skušajo vzrediti ovce, ki bi se jim manj spahovalo (30. november). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042319184> (12. oktober 2010).
53. --- 2009n. Klimatologi opozarjajo: Kopenhagen mora omejiti dvig temperature na dve stopinji Celzija (5. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042320899> (12. oktober 2010).
54. --- 2009o. Dva tedna časa za rešitev sveta: Kopenhagen lahko prinese upanje za prihodnje generacije (7. december). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042321256> (11. oktober 2010).
55. --- 2009p. Nova britanska študija: Zemlje je občutljivejša na globalno segrevanje, kot smo do zdaj verjeli (7. december). Dostopno prek: <http://narocanje.dnevnik.si/novice/znanost/1042321208> (11. oktober 2010).
56. --- 2009r. Boj proti podnebnim spremembam: EU bo državam v razvoju v dveh letih namenila 7,2 milijarde evrov (11. december). Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042322480 (11. oktober 2010).
57. --- 2010a. Slovenija je bila na podnebni konferenci ZN razglašena za državo s podnebno najbolj ozaveščenimi državljani (2. januar). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/kronika/1042327065> (11. oktober 2010).
58. --- 2010b. Globalno segrevanje čutimo tudi v Sloveniji: Leto 2009 eno izmed desetih najtoplejših v zgodovini (10. januar). Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042328748 (12. oktober 2010).
59. --- 2010c. IPCC: Tudi znanstveniki, ki se ukvarjajo s podnebnimi spremembami, so samo ljudje (26. januar). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042332915> (13. oktober 2010).
60. --- 2010č. Po podatkih znanstvenikov se temperature niso spremenile že petnajst let (14. februar). Dostopno prek: http://dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042337557 (13. oktober 2010).
61. --- 2010d. Globalno segrevanje: IPP je merilne postaje nameščal v bližino toplih objektov (15. februar). Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042337808> (13. oktober 2010).
62. --- 2010e. Od Antarktike se je odlomila milijardo ton težka ledena gora (27. februar). Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/1042340975 (13. oktober 2010).

63. --- 2010f. Hedegaardova predstavila novo strategijo EU za podnebna pogajanja (9. marec). Dostopno prek: <http://moj.dnevnik.si/novice/eu/1042343705> (13. oktober 2010).
64. Entman, M. Robert. 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43 (4): 51-58.
65. Erjavec, Karmen. 1998. *Koraki do kakovostnega novinarskega prispevka*. Ljubljana: Jutro.
66. *Finance.si*. 2010. Imamo globalno segrevanje, vas pa zebe ... Dostopno prek: <http://www.finance.si/forumi/?m=741568> (16. december 2010).
67. Fiske, John. 1987. *Television culture*. London, New York: Routledge.
68. Focus, društvo za sonaraven razvoj. 2010. *Rešitve*. Dostopno prek: <http://www.focus.si/index.php?node=24> (17. april 2010).
69. Foucault, Michel. 2007. *Archaeology of knowledge*. London, New York: Routledge.
70. Furedi, Frank. 2007. *The politics of fear*. London: Continuum.
71. Gallup. 2010. *Americans' Global Warming Concerns Continue to Drop* (11. marec). Dostopno prek: <http://www.gallup.com/poll/126560/americans-global-warming-concerns-continue-drop.aspx> (12. december 2010).
72. Giddens, Anthony. 1990. *The Consequences of Modernity*. Stanford: Stanford University Press.
73. --- 2009. *The Politics of Climate Change*. Cambridge, Malden: Polity.
74. Hall, Stuart. 2004. Delo reprezentacije. V *Medijska kultura – kako brati medijske tekste*, ur. Breda Luthar, Vida Zei in Hanno Hardt, 33-96. Ljubljana: Študentska založba.
75. Hickman, Leo in James Randerson. 2009. Climate sceptics claim leaked emails are evidence of collusion among scientists. *Guardian*, 20. november. Dostopno prek: <http://www.guardian.co.uk/environment/2009/nov/20/climate-sceptics-hackers-leaked-emails> (22. november 2010).
76. Intergovernmental Panel on Climate Change. 2007. *Summary for Policymakers*. Solomon, S., D. Qin, M. Manning, Z. Chen, M. Marquis, K.B. Averyt, M. Tignor in H.L. Miller (eds.). Dostopno prek: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg1/en/spm.html (17. marec 2010).
77. *Islovar*. Dostopno prek: <http://www.islovar.org> (12. november 2010).

78. Iyengar, Shanto. 1994. *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: University of Chicago Press.
79. Kalin Golob, Monika. 2004. Moč jezika - izbor dejstev in besed. *Teorija in praksa* 41 (3-4): 703-711.
80. *Kodeks novinarjev slovenije*. 2002. Dostopno prek: http://www.razsodisce.org/razsodisce/kodeks_ns_txt.php (18. november 2010).
81. Kos, Drago. 2010. Prostorsko urejanje med »stroko« in »piarom«. *Teorija in praksa* 47 (2-3): 413-434.
82. Košir, Manca. 1988. *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
83. Laban, Vesna. 2007. *Televizijsko novinarstvo: hibridizacija žanrov in stilov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
84. Luthar, Breda. 2004. Ljudstvo: uporaba anket javnega mnenja v novinarstvu. *Teorija in praksa* 41 (3-4): 663-677.
85. Macdonald, Myra. 2003. *Exploring media discourse*. London: Arnold.
86. Mazi, Blaž. 2009. V Koebenhavnu o rešitvi podnebja: Znanstveniki opozarjajo, da se čas za ukrepe na področju podbenih sprememb izteka. *Dnevnik.si*, 7. december. Dostopno prek: <http://narocanje.dnevnik.si/novice/svet/1042341492> (11. oktober 2010).
87. --- 2010. Negotova usoda podnebnega dogovora. *Dnevnik.si*, 2. marec. Dostopno prek: <http://narocanje.dnevnik.si/novice/svet/1042341492> (11. oktober 2010).
88. *Merjenje obiskanosti spletnih strani*. Dostopno prek: http://www.moss-soz.si/si/rezultati_moss/obdobje/default.html (20. november 2010).
89. Nelkin, Dhoroty. 1995. *Selling science: how the press covers science and technology*. New York: W. H. Freeman and Company.
90. Olausson, Ulrika. 2009. Global warming global responsibility? Media frames of collective action and scientific certainty. *Public Understanding of Science* 18 (4): 421-436.
91. Parker, Ian. 1992. *Discourse Dynamics: Critical Analysis for Social and Individual Psychology*. London, New York: Routledge.
92. Praš, Uroš. 2007. Bo Jadransko morje res kmalu ostalo brez življenja? *Dnevnik.si*, 13. september. Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/268389> (14. april 2010).

93. Rasmussen reports. 2010. *Energy update*. Dostopno prek: http://www.rasmussenreports.com/public_content/politics/current_events/environment_energy/energy_update (12. december 2010).
94. Richardson, John E. 2007. *Analyzing newspapers: an approach from critical discourse analysis*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.
95. Revkin C., Andrew. 2009. Hacked E-Mail Is New Fodder for Climate Dispute. *The New York Times*, 20. november. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2009/11/21/science/earth/21climate.html?_r=1 (22. november 2010).
96. Rosenthal, Elisabeth. 2010. U.N. Panel's Glacier Warning Is Criticized as Exaggerated. *The New York Times*, 18. januar. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/2010/01/19/science/earth/19climate.html> (30. november 2010).
97. Splichal, Slavko. 2000. Novinarji in novinarstvo. V *Vregov zbornik*, ur. Slavko Splichal, 47-56. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani.
98. Stamm, Keith R., Fiona Clark in Paula Reynolds Eblacas. 2000. Mass communication and public understanding of environmental problems: the case of global warming. *Public Understanding of Science* 9 (3): 219-237.
99. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Dostopno prek: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (3. november 2010).
100. Watts Up With That? 2010. *Another survey shows public opinion on global warming is in decline*. Dostopno prek: <http://wattsupwiththat.com/2010/01/27/another-survey-shows-public-opinion-on-global-warming-is-in-decline/> (12. december 2010).
101. Zehr, Stephen C. 2000. Public representations of scientific uncertainty about global climate change. *Public Understanding of Science* 9 (2): 85-103.
102. Zhao, Xiaoquan. 2009. Media Use and Global Warming Perceptions: A Snapshot of the Reinforcing Spirals. *Communication Research* 36 (5): 698-723.